

Materinski dom v Novem mestu in še kaj

Novo mesto postaja vsako leto močnejše in solidnejše zdravstveno središče, katerega dober glas sega tudi preko meja okraja. To je zasluga zdravstvenih delavcev, ki pa dobro vedo, česa vsega se manjka in kaj bi bilo treba zgraditi in ustanoviti.

V februarju letos so odprli v neposredni bližini stare ženske bolnišnice brez posebne slovesnosti tudi Materinski dom, ki je doslej tretji v Sloveniji. Več let še ni bilo takega dogodka v Sloveniji, kajti doslej smo imeli le dva materinska doma, v Ljubljani in v Mariboru.

Verjetno se zdi ta dom novomeškimi zdravstvenim delavcem preskromen in se jim ga tedaj ni zdelo vredno razglaševati na posebno hrupen način. Res je, dosti lepša zdravstvena ustanova v Novem mestu čaka na otvoritev, toda Materinski dom je udobno urejen, saj nima le prostora za 16 nosečnic, marveč tudi svoj dnevni prostor (v katerem so najskromnejši začetki knjižnice in v katerem bo — upajmo — kmalu slišati dolgo obljubljeni radio aparat) in lep vrt, ki nosečnicam poleti izredno koristi. Pogosto se dogaja, da morajo nosečnice in kakršnihkoli razlogov dalj časa prebiti v tem domu, zato moramo poleg povečanja knjižnice skrbeti tudi za to, da se te žene kaj naučijo. V domu skrbijo, da žene dobijo primeren pouk o porodu in o negi novorojenčka. Napredne žene iz mesta pa prosimo, da bi izpopolnjevale znanje žena še z nestetimi drugimi problemi v obliki predavanj, diskusij in praktičnih vaj.

Večkrat so nosečnice zelo nesrečne, ker predolge služijo materinski rok, toda večina po krivdi tistega, ki jih je pregodaj poslal v Materinski dom, bodisi zato, ker je žena dala nehoti napačne podatke, ali pa zato, ker sploh ni bil pravilno izračunan verjetni porodni termin, ali pa se smatra neka prehodna nepravilnost v nosečnosti kot nekaj dokončnega (n. pr. spremenljiva lega ploda). Žene pridejo večkrat zato mesec ali tudi več pregodaj. Navadno te žene ne prinesejo nobenega sporodila s seboj, zakaj bi jih morali sprejeti. Tako se zgodi, da je večjih vseh 16 postelj zasedenih in bi morali resnično potrebnim posteljati na tleh. Razumljivo je, da na take ukrepe ne moremo pristajati, saj 16 postelj v Materinskem domu popolnoma zadostuje v razmerju s 23 posteljami v sosednji porodnišnici, kot kažejo vse izkušnje. Večina nosečnic, ki prihajajo v Materinski dom, je zdravih. Na porod čakajo le one, ki so od porodnišnice oddaljene. Prepogosto pa žal opažamo, da prihajajo nosečnice s hujšimi okvarami organov in z nepravilnimi legami ploda prepozno v porodnišnico. Zato želimo v Materinski dom v prvi vrsti bolnih nosečnic in takih z nepravilni-

mi legami ploda, toda take nosečnice je treba poslati. To pa je naloga terenskih babc in posvetovalnic, ki pa jih je danes še vse premalo v našem okraju, pa tudi v sosednjih.

V zgradbi, kjer je sedaj Materinski dom, bi bilo možno sčasoma ustanoviti posvetovalnico in priključiti prostore za materino in dojenčje, ki so socialno ali zdravstveno ogroženi. Na ta način bi novi dom zaslužil svoje ime popolnoma upravičeno. Na vsak način pa je dobra polovica njegovih nalog izpolnjenih. Od mater pričakujemo mnogo koristnih pripomb, da bomo mogli svoje delo še bolj izpopolniti, uprava doma pa bo z dosti večjim veseljem opravljala svoje delo, če bo vsaj od te ali ene žene dobila kakšno priznanje hvaležnosti za svoje delo.

Ko smo nekoliko odtal skrb za bodočo mater na področju novomeške porodnišnice, si oglejmo še, kako je s pomočjo ob porodu samem, ne toliko na terenu, kot v porodnišnici. Ne zadržimo se približjemu trenutku, ko bo treba odločno reči, da je treba prileti zidati večjo porodnišnico. Pravi pravzaprav teko daleč že prišli. Cu-

dit se je treba dobrim uspehom v porodnišnici pri skrjalni izrabi prostora. Naval bodočih mater in število porodov se večata. Ob dejstvu, da prihajajo v porodnišnico roditeljeve prenaporne kmečke žene, je potrebno, da ostanejo te žene čim dlje v porodnišnici, kajti ko se kmečka žena vrne domov, jo smatrajo za zdravo delovno silo, ki večkrat tudi sama premalo skrbi zase in komaj čaka, kdaj bo začela delati.

Prerano začetemu delu po porodu sledijo težave, ki se pogosto razvijejo v bolezen. Toda, če otročnice zadržimo v porodnišnici, nam takoj zmanjka prostora za nove porodnice, ki jih moramo namestiti v komaj izpopolnjene prostore. To se nam lahko grozovito mašuje z nenadnim množičnim pojavljanjem porodnih prisadov (seps), ki jih tudi z najmodernejšim zdravljenjem ne bi mogli zaležiti. Dokler je stanje v porodnišnici tako, da nam grozi prenatrpanost in da moramo zaradi tega žene že zelo zgodaj odpustiti, se lahko zaupamo na izdatno pomoč terenskih babc, ki bodo ženam pri vsakodnevnih obiskih dajale nasvete, da je vsako napo-

nejše delo prvih šest tednov po porodu škodljivo. Prvi pogoj pa je zopet, da babice že v posvetovalnicah in pred porodom opozarjajo na škodljivo prenaporno kmečko delo. Zal pa še vedno nimamo dovolj babc niti na deželi, niti v mestu samem. Ugotoviti moramo torej na koncu dvoje dejstev: veliko radost pri predporodni zaščiti matere in zaskrbljenost zaradi pomanjkanja prostorov ob porodni zaščiti sami.

Dr. I. P.

Priloge za jesenske volitve

V Suhi krajini želijo za kandidata dr. Benigerja

Razpravljanje o jesenskih volitvah in o kandidatih za volitve je vsak dan bolj množično. Po razširjenih sejah občinskih odborov SZDL se je sedaj preselilo na vsake odboje in množične sestanke. Delovni kolektivi živo razpravljajo zlasti o volitvah v svete proizvajalcev in o načinu volitev.

Zelo živahno je razpravljanje, kdo naj bi bil kandidat za ta ali oni predel. Vsi so si se-

veda edini v tem, da morajo biti to najbolj predani in nesebični borci za socializem. V novomeškem okraju so, kot smo že poročali, dosedaj predlagali za Novo mesto in podgorjanski sektor tovarišico Vido Tomšič, za sentjerjsko dolino tovariša Franca Pirkoviča. Corta, trebanjski sektor tovariša Jožeta Borštnarja, za topliški sektor tovariša Viktorja Zupaničja in za mokronško dolino tovariša

Franca Kreseta-Cobana. V Suhi krajini v zadnjem času precej razpravljajo o volitvah, glede kandidata za njihovo volilno enoto pa so enotnega mnenja, da naj bi bil tovariš dr. Jože Beniger, ki sicer živi v Ljubljani, je pa domačin in pozna prav dobro njihove razmere.

Predlogov za kandidata je veliko; knžno besedo, kdo bo kandidat, pa bodo izrekli zbori volitev, ki bodo po novem za konu postavljali kandidata.

V KOČEVSKEM OKRAJU RAZPRAVLJAJO PRAVSEM O KANDIDATIH

Na sejah in sestankih Socialistične zveze delovnih ljudi kočevskega okraja so glavni predmet razpravljani volitve in kandidati. Za ljudsko skupščino Slovenije bodo volili tri poslance, za Zvezno ljudsko skupščino pa enega skupno z okrajem Crnomelj. Za republiški zbor proizvajalcev industrijske panoge bodo volili enega in za kmetijsko panogo enega poslance. V glavnem so se že pogovorili o razdelitvi okraja na volilne enote za volitve poslancev za republiško ljud-

Z GLAVO ZKOZI ZID ali, slučaj' kaplana Kocjana v Metliki

V borbah prekajena partijska Metlika je zadnje nedeljo znova pokazala, da misli, da in čuti še vedno prav tako kakor v letih naše revolucije. Napori, ki jih vlagajo Metličani za svoj gospodarski in kulturni dvig že kažejo sadove. Zato prevajalcevalc zavedne Metlike ni vseeno, da živijo v njihovi sredini posamezni ljudje, ki se ogibljuje vsega, kar količaj

diši po naprednosti. Metličanom prav tako ni vseeno, da bi jim kdor koli in na kakršen koli način hotel škodovati pri njihovih naporih. Budne in blistre občinstva so zato prodire v najbolj temen kotiček metliškega farozarja, v katerem si župnik Lekšan Ciril in njegov kaplan Kocjan Stanislav zapirata oči pred stvarnostjo ter objokujeta stare čase. Se vedno početa razumeti, da je pri nas prepovedano izkoriščati vero za širjenje sovraštva med našimi narodi in za zaviranje naše poti k napredku.

Kaplan Kocjan spada v vrsto zbiralcev. Nekateri zbirajo znamenke, drugi skatlice vizgije, tretji spet metulje in še kaj podobnega. »Zbirko« kaplana Kocjana bi pa lahko imenovali smetišče spominov na to, česar nikoli več ne bo nazaj. Leta 1946 mu je učiteljica Marija Tajčman na Božakovem medverouku v šoli izročila list papirja z nesramnim, ostudnim blatenjem maršala Tita. Gospod kaplan je umazano obrekovanje z naslado prebral in si ga nato prepisal na svoj pisalni stroj. Sedem let je hranil gospod kaplan nesramni pamflet v svoji miznici. Čemu? Najbrž ne zato, ker bi imel maršala rad? Mogoče zato, da ga je od časa do časa zamenjal z brevirjem, ki ga je imel v neposredni bližini? »Kaplan pravi, da je to zgolj slučaj — kaj pa če ni smola, ker so bistré oči ljudstva odkrile, kar je kaplan skrival pred nepoklicanimi...

Ce pa je bil sramotni letak je slučaj, pa ni slučaj to, da je kaplan Kocjan hranil v svoji pisalnici mizi stare spominke in podobice največjih izdajalcev slovenskega naroda, kot n. pr. Natlačen na mrtvaškem odru, fotografije Ehrlicha in drugih izdajalcev, kot so bili Anton Salmčič, Klement Norbert, Franc Nahtigal, Viktor Turk in vrsta drugih klavcev, katerih zločine so Belokranjci bridko občutili. Zbirka teh spominov n'kakor ni slučaj; to je zbirka, ki spada v kakšen vatikanski muzej.

Ali je morda tudi to slučaj, kakor zatrjuje sedaj, kaplan Kocjan, da je med pridigo na žegnanju v Vidušiči javno posvaril stare, naj pazijo na mladino, da ne bo zahajala h kino predstavam, ker da ji s tem grozi pohujšanje? Zrno je padlo na plodna tla — obrodilo je. S. A. iz Radovč je premislil svojo 25-letno hčerko, članico Marijine družbe, ko ga je prosila, če bi lahko šla v kino v Metliki. Če gre katera izmed ovc iz Marijine družbe na ples ali v kino, gospod kaplan na to hitro in odločno ukrepa; če ne sam, stori to zanj perfidna prednica MD Katarina Bajuk.

Ples in kino, to boli gospoda kaplana — ne brigajo pa ga poizkusi pobegov članic Marijine družbe čez mejo. Primeri Stanka Matesič iz Božakovega, Marjane Kastelic iz Radovčev, Ma-

riže Petruša iz Zeleznikov, Jožice Matkovič iz Curil itd. kažejo, da v Marijini družbi v Metliki nekaj ni v redu. Ta dekleta niso živela v pomanjkanju. Morda jih je vodila čez mejo nesrečna ljubezen? Če, bi moral kaplan Kocjan take poizkuse pobegov na sestankih MD javno ožigosati. Tege seveda ni storil. Če gre dekletičani. ca MD s fantom čez mejo, to za kaplana ni nič. Važno je, če gre dekletič v kino! To je treba

Belokranjske zadružnice na izletu po Sloveniji

Belokranjske zadružnice so na obnem zboru sklenile, da bodo napravile izlet v gospodarsko razvitejše predele Slovenije. Pozimi so obiskovale številne tečaje, od izleta pa so pričakovale, da jim bo odprl pogled izven meja Bele krajine. Zadružnice sta finančno podprla Okrajna zadružna zveza in OLO, kar je pripomoglo, da se je izleta udeležilo 30 žena — zadružnic. Iz Crnomlja jih je v

in jih zdaj primerja s trto. Zalec je prva postaja. Tu vidijo hmeljarski inštitut in podjetje »Hmelzade«. Razstava prikazuje razvoj hmeljarstva v Savinjski dolini; pokažejo jim tudi »laboratorij in lepo urejeno stavbo, ki je ponos savinjskih hmeljarjev. Na posestvu, ki je last inštituta, nameravajo organizirati hmeljarsko šolo.

Zadružnice okraja Crnomelj v KDZ Limbuš pri Mariboru

Ljubljano pripeljal vlak, naprej pa Putnikov izletniški avtobus, tako da je bilo potovanje dokaj udobno. Za njimi so ostale Crnuče, Domžale in čas jim je hitro potekal ob partizanskih pesmih in smehu. Na Trojanah je kratak postanek. Pogledi iščejo po Cemšenjski planini, toda že hitijo dalje; odpre se jim bogata Savinjska dolina. Marsikatera se ni videla hmeljskih nasadov

lepo urejenimi parki napravlja nadvse prijeten vtis. V Medlogu je vrtnarska šola. Vrtnarski tehnik razlaga zadružnicam, za kaj vse služijo castlinjak. Zene zanimajo tople grede in raznovrstno pisano cvetje. V celjski tovarni SAD, kjer iz sadja, buč in paradiznikov izdelujejo razne sadne sokove, meze, marmelado in kompote, so si ogledale, kako kuhajo iz ostan-

Samo tri dni so se odtgale od doma, pa se je razširil pred njimi pisan svet življenja; videlo so lepote slovenske zemlje, ki je kipeła v nemirnem delovnem poletu. Belokranjske zadružnice so hvaležne vsem, ki so jim izlet omogočili. C. L.

kov kruha žganje. Nato je avtomobil spet potegnil po Štajerski.

Lepa je pot čez sadjarske predele Konjic, Slovenske Bistrice proti Ptujskemu polju. Ze so mimo tovarne aluminija — Kidričevo, že gledajo Ptujski grad in prostrana polja na obeh straneh ceste. Globok vtis urejenosti je v ženah zapustil odvisniški kleti Glavne zadružne zveze. Zene so videlo, kako lepo je urejen nasad breskev v KDZ Osojnik pri Ptujju. V Beli krajini tudi rastejo breskve, so pa z malo izjemo vse le samoraste in ne prinašajo večjih koristi. Zato žene zanimajo, kako se jih da nastrno pridelovati. Predsednik zadruge pojasnjuje, našteva sadni izbor, kritično ocenjuje in pove še, da so zadružniki že letos prodali breskev za 2 in pol milijona dinarjev.

Pogled na mariborsko tovarno avtomobilov in okolice je nadvse zanimiv. Hodis med lepo urejenimi parki in nikjer ni niti sledu več po navlaki okolice nekdanjih zamazanih tovarn. Pri strojih so povečini mladi ljudje, med njimi tudi žene. Belokranjske tkalke, ki so tudi bile med nami, so z zanimanjem spremljale potek proizvodnje bombaža do tkanin v pestrih barvah v največji tekstilni tovarni na Balkanu — v Mariboru.

Samo tri dni so se odtgale od doma, pa se je razširil pred njimi pisan svet življenja; videlo so lepote slovenske zemlje, ki je kipeła v nemirnem delovnem poletu. Belokranjske zadružnice so hvaležne vsem, ki so jim izlet omogočili. C. L.

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„MESTNI MAGAZIN“ KOČEVJE

s svojimi poslovalnicami:

Kočevje 1	Prehrana
Kočevje 2	Manufaktura
Kočevje 3	Usnje, čevlji, radijski aparati
Premogovnik-Kočevje 4	Prehrana
Premogovnik-Kočevje 5	Manufaktura — Pohištvo

Stara cerkev 6 Prehrana
 Stari log 7 Prehrana — tekstil
 Kočevje 8 Prehrana — ostale potrebščine
 Nemška loka 9 Prehrana — ostale potrebščine
 Zeljne 10 Prehrana — ostale potrebščine
 Kočevje 11 Prehrana

čestita vsem potrošnikom in ostalim gostom k občinskemu prazniku 4. oktobra 1953

POZDRAVLJAMO 10. OBLETNICO KOČEVSKEGA ZBORA POSLANCEV!

KAKO JE NAŠA VOJSKA POMAGALA K PORAZU IMPERIALISTIČNE ITALIJE

(Iz razprave »Narodnoosvobodilna borba v Sloveniji od junija 1943 do kapitulacije Italije«)

Iz Radobove vasi je preko Sela-Sumberka prodirala žužembški posadki na pomoč kolona polkovnika Cannata s 1. 4. in 71. bataljonom fašistične milice iz divizije »Cacciatori« ter 1. bataljona 23. pehotnega polka divizije »Sanson«. Pehoto so podpirali tudi tanki in nekaj letal. Iz Trebnjave pa je preko Dobričnice prodirala italijanska avtomobilska kolona s hrano in municijo, podprta s tanki in tremi pesadijskimi bataljoni divizije »Sanson«, a ji je Sercejeva brigada med Dobričnico in Dobravo zaprla pot in ji uničila oklopni avtomobil. Ta kolona, ki ji je poveljeval konzul Pelazzi, se je v Žužemberk prebila šele 29. julija popoldne. Obe koloni sta po lastnem priznanju imele 9 mrtvih in 20 ranjenih.¹⁰⁹ V bojih za Žužemberk je sovražnik skupno imel 24 mrtvih in 54 ranjenih, partizanske izgube so bile verjetno še nekoliko večje.¹¹⁰

Italijani se zaganjajo v diviziji Dne 29. julija je poveljstvo divizije »Sanson« poslalo proti boju dva bataljona preko Stráže na Veliki Lipovec, dva bataljona pa preko Brezove rebri in Ajdovca na Dobričnici. Med tem pa sta se XIV. in XV. divizija premaknili proti Sela-Sumberku, da uničita to italijansko-belogardistično oporišče, ki ga je obkolila Cankarjeva brigada. Zvečer 30. julija sta Sela-Sumberk napadla dva bataljona Sercejeve brigade. Ker pa je bil sovražnik pripravljen na napad, ga je z močnim ognjem iz vsega orožja brez žrtve odbil.¹¹¹

Dne 31. julija je na bojišču okrog Sela-Sumberka zavladalo zatišje, le Italijanska letala so proti večeru bombardirala in mitraliralna položaje XIV. in XV. divizije. Naslednji dan sta je deset italijanskih bataljонов

iz divizije »Cacciatori delle Alpi« in »Sanson« sklenilo obkoliti obe diviziji. Njihovo okoliščje je podpiralo silovito topovsko obstreljevanje. Ko so načelnik Glavnega štaba Milovan Saranović, namestnik politkomisarja Glavnega štaba Ivan Kavčič-Nandje in komandant XV. divizije Dragan Jevitič iz razdalje dveh kilometrov z durbinom zasledovali borbo Tomšičeve brigade z Italijani, jih je odkrila italijanska topniška opazovalnica in vsi trije so nosali žrtev italijanskih granat.¹¹² Batalion divizije »Cacciatori« in »Sanson« so po lastnem priznanju v borbah okrog Sela-Sumberku imeli 14 mrtvih in 30 ranjenih.¹¹³

V noči na 2. avgust sta se obe diviziji premaknili na sektor Ajdovca. Od tam je XIV. divizija odšla na Notranjsko, XV. divizija pa na ozemlje Trebelno — Sv. Križ pri Litiji...

Minerske enote XIV. divizije

so v noči od 14. na 15. avgust minirale progo Ljubljana—Trst med Verdrom in Borovnico ter iztirile vlak, da je bil za 24 ur prekinjen promet. V isti noči je minerski vod Tomšičeve brigade razrusil prog med Borovnico in Preseverju. Dne 18. avgusta je XIV. divizija na Lopatki (k. 809) pod Krimom odbila močan napad Italijanov in belogardistov. V noči od 19. na 20. avgust so enote XIV. divizije napadle sovražno postojanko v Pijavi gorici, v kateri je bilo 60 dobro utujenih belogardistov. Po italijanskih poročilih so belogardisti imeli 5 ranjenih in dva ujeta. Dne 21. avgusta je XIV. divizija odbila italijanski napad na Skrijlje; ranjenih je bilo 6 Italijanov, poškodovan en tank in eno letalo. Prešernova brigada pa je pri Tomšiču uničila belogardistično patrolo. V noči od 22. na 23. avgust je Sercejeva brigada porušila tri mostove na cesti med Ljubljano in Igom ter minirala železnico pri Lavrici na progi Ljubljana—Novo mesto. Tomšičeva brigada pa je iztirila vlak na progi Ljubljana—Trst. Na tej progi so enote XIV. divizije iztirile vlak tudi v noči od 26. na 27. avgusta. Razen teh večjih akcij je XIV. divizija izvedla še nekaj drugih akcij na železnico Ljubljana—

Trst in rušila ceste v severnem delu Notranjske.¹¹⁴ Največji uspeh pa je dosegla Tomšičeva brigada, ki je v noči od 23. na 24. avgust pri Gorici minirala progo Ljubljana—Trst. Na mine je ob 1. uri jutratraj pripeljal nemški transportni vlak št. 326373 s tehničnim oddelkom 24. oklopne divizije. Obe lokomotivi sta bili uničeni, prvi trije vagoni, polni nemških vojakov, so se prevrnilo po naslpu, štiri vagoni, ki so vozili razne stroje in orodje, so se razbili, 15 vagonov pa je zgorelo. Z Nemci, ki so poskakali iz vagonov, se je vnela skoraj pet ur dolga borba. V njej je bilo 7 Nemcev ujetih, med njimi en oficir, ostali pa ubiti, ranjeni ali razpršeni. Razen vlaka je bilo uničenih 15 vojaških avtomobilov, nekaj vagonov bencina, zalenjenih 6 brostrelk, 25 pušk, 6 pištol, precej municije in opreme.¹¹⁵ Po nemškem poročilu pa je bil en Nemec mrtel, šest ranjenih in sedem ujetih.¹¹⁶

Dne 25. avgusta 1943 so enote 71. nemške pehotne divizije zgorele progo Ljubljana—Postojna. Vendar tudi Nemci niso uspeli porušiti XIV. diviziji, da ne bi nadaljevala s sabotažnimi akcijami na tej važni železnici.

Konec plavogardistov v Grčaricah Dne 3. septembra 1943 je Centralni četniški odred, ki je tvoril jedro Mihailovičevega rednega jugoslovanske vojske v Sloveniji, s svojega pohoda na Dolenjski iz Orneka krenil v Grčarice. Ta plavogardistični odred je štel okrog 200 mož, med katerimi je bilo okrog 80 bivših aktivnih in rezervnih oficirjev.

V Grčaricah so se plavogardisti naglo utrjevali, dobivali orožje od Italijanov, čakali na novice iz Ljubljane in na prihod Mihailovičevih četnikov iz Like. Ko so z belogardisti in Italijani izdelovali načrt za skupno ofenzivo na Rog proti narodnoosvobodilni vojski, je Glavni štab NOV in PO Slovenije ukazal Sercejeva brigada obkoliti Grčarice. Tomšičeva in Prešernova brigada sta postavili zasede proti Ribnici in Kočevju, Gradnikova brigada pa proti Kočevski reki in Loškem potoku.

Sercejeva brigada je z večkratnimi juristi zožila obroč okrog Grčaric in 8. septembra zvečer plavogardiste potisnila v tolsko in občinsko postojlo. Tomšičeva brigada je čez dan odbila dva napada Italijanov in belogardistov iz Ribnice, itali-

janska letala pa so bombardirala okolice Grčaric, da bi razbremenila pritisk XIV. divizije na plavogardiste. Naslednji dan je Sercejeva brigada začela s protinaglovojskim topom rušiti četniške utrdbe. Medtem je Italija kapitulirala. Tomšičeva in Prešernova brigada sta 10. septembra jutratraj razbili italijansko kolono, ki se je iz Kočevja hotela prebiti proti Ribnici, in zaplenili več topov.

OPOMBE

¹⁰⁹ Divizija »Sanson«, operacijski odsek, mana poročil o borbah pri Žužemberku; Muzej NOB.

¹¹⁰ Stanko Semič — Dakl, Spomin narodnega heroja, »Borec« 1951, str. 226.

¹¹¹ Štab V. SNOUB »Ljubljana Serce«, Položaj, dne 31. VII. 1943, PO, robaio o akciji naše brigade pri napadu na Žužemberk.

¹¹² Glavni štab NOV in PO slo., vestje, 28. VIII. 1943, št. 24./III. Vrhovnemu štabu NOV in PO Jugoslavije.

¹¹³ XI. armadni zbor, dnevnice vesti od 30. julija do 2. avgusta; Mu. 201, NOB.

¹¹⁴ Glavni štab NOV in POS, odsek za promocijsko in statistiko, Na položaju 30. VIII. 1943, Uspehi naših operativnih enot.

¹¹⁵ Informationsanstalt Nr. 49, Der Befehlshaber der Ordnungsbattalions Alenhard, Valdes (Bled) 25. augusta 1943.

OBZORNIK
 Letna naročnina za člane 450 din, za nečlane 500 din.

Kočevsko ni več „slovenska Sibirija“

Ste gledali filme o Divjem zapadu? Prostrane, nenaseljene, opustošene divjine, bradati možje in kratki streli, možje, ki sekajo pot potomcem, izžigajo gozd in stolpe seme v lažno zemljo. Na koncu filma se vtaplja sonce za gore in zlati žareča žita in dva mlada človeka, ki se ob zlatih pramenih držita za roke in išče. Ta v pogledih na rodovitna polja svojo srečo in srečo svojih potomcev. Potem se prižge luč in...

O Kočevski bi lahko posneli podoban film, toda junaki dela bi bili skromni ljudje iz vse Slovenije, ki jih je trdo življenje vrlo med kočevske hribe, da bi izumrlo Kočevsko preuredili. Osemindesetdeseto leto je za Kočevsko pomenilo še vedno tole blata. Sonce toliko, da je razganjalo meglo. Ob cestah so stale barake amenzee, nikjer gostilne. Po cestah pa so brneli kamioni, polni drv in tuji so brez volje ugotavljali: »Le kaj me je privleklo v ta razbiti kraj. Sem meseček počakam, da bo denar in potem me ta dolina ne bo več videla!«

Toda priseljenci so hoteli nov in svetel dom. S plenčkami in zidarskimi kladivi so napadali strohnela ostrejša in razmajane stene in s plugi narezali spočitno zemljo. Seme je vzkliko.

NA MLAKI

Nekaj kilometrov od Kočevja proti zahodu leži kmetijsko posestvo Mlaka. Upravno poslopje in moderne hleve so postavili sredi mlade gozdne podrase in goščave. Letos pa se je buldožer zagrizel med šture in drevesne korenine ter izbrisal iz ravninskega predela vso mlado hostno rast. Preorana zemlja čaka semena. Vsa poljedelska dela bodo opravili moderni poljedelski stroji.

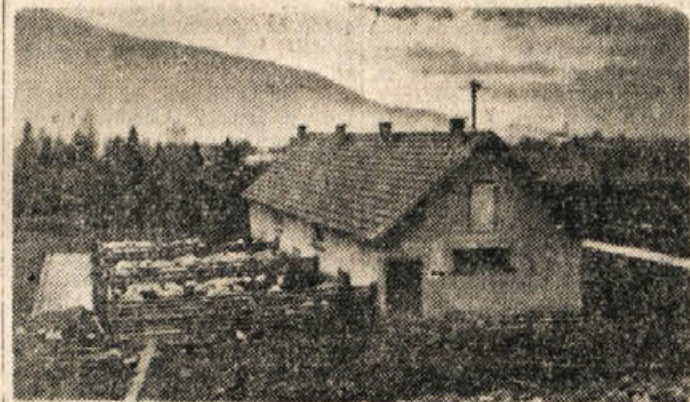
Kmetijska uprava Mlaka bo gospodarsko zaokrožena celota z modernimi silosoma za živalsko krmo in s prvimi doslej znanim silosom za krompir v Sloveniji. Vsa gospodarska poslopja so grajena načrtno; na desni so skraj razkošni živalski hlevi, zraven gradijo gnojilne jame, zadaj silose za krmo, a na levi spredaj so prostori za parkiranje strojev, medtem ko je zadaj vrsta modernih urejenih svinjakov.

KRAVA »DIMA« JE DALA LANI 5107 LITROV MLEKA kar je slovenski rekord v molznosti. Povprečna molznost vseh krav za Kočevskem je 1100 litrov letno, medtem ko so dale krave Kmetijsko gozdarskega posestva povprečno 1850 litrov

in skoro 150 litrov mleka več, kot ga dajejo nadzorovane krave privatnikov. Strindvajset litrov mleka — je doslej največja količina mleka, ki ga je dala ena krava v dnevu. Posetva na Kočevskem gojijo največ sivo-rujavo pasmo goveje živine. Po gospodarski moči in po kakovosti živine je Kmetijsko gozdarsko posestvo najmočnejše govedorejsko in prašičerejsko posestvo v Sloveniji.

JOZE TURNER JE MED NAJBOLJSIMI PRASICJEREJCI

Na Mlaki oskrbuje 134 prašičev. V avgustu je s smotno vzrejo dosegel, da je teža vseh prašičev narasla za 3000 kilogramov. Na Mlaki redijo 1263

Prašičji hlevi na Mlaki

prašičev, med njimi 354 kg težkega merjasca, ki pa bo moral pod nož, saj so mu morali narediti poseben stol, da lahko

plemeni svinje. Pred nekaj dnevi so prodali 400 prašičkov, a 400 jih bodo te dni. Silos za siliranje krompirja bo hranil 40 vagonov drobnega krompirja za prašičjo krmo. Načrte zanj je izdelal gradbeni inženir Anton Knafeljc, ki dela na Kočevskem kot inženir »Agro-obnove« iz Ljubljane.

RACUNAJO, DA BODO PRIDELALI 300 VAGONOV KROMPIRJA

Kako živo so se zagrizli poljedelci Kmetijsko gozdarskega posestva, med katerimi je le 18 odstotkov domačinov, a vsi ostali so priseljenci, največ iz Prekmurja — kaže dobra letina krompirja, ki se obeta. Krompirišča so ena sama velika zelena preproga. Tako visokega pridelka

krompirja kot ga pričakujejo letos, doslej še niso imeli. Sto vagonov bo semenskega; del ga bo kupila ljubljanska Semenarna, ki vodi mladinsko organizacijo na žagi v Ribnici in mu je politično delo med mladino deveta brigada. Dosedajni predsednik mladine v Kočevski Reki, Franc Valda je odšel, ne da bi komu predal svoje organizacijske posle. Toda mladina vsteno ni popustila in dosegla prav v času pred kongresom lepe uspehe. Moezljaska mladina je pomagala s prostovoljnimi delom pri graditvi svojega kulturnega doma. V kosteljski občini pa se mladina izgovarja, da je dal občinski komite LMS osnovnim organizacijam pre malo pomoči. Sestanki so tam le takrat, ko jih skliče član OK LMS iz Kočevja.

KOČEVSKA MLADINA PRED V. KONGRESOM LMS

Nove oblike dela v mladinski organizaciji so usmerile kočevsko mladino v fizikalno-prosvetno življenje in se v gasilsko in druga društva. Mladina je bila povsod, kjer je na kočevskem utripalo življenje. Prebivalci Kočevske so na mnogih nastopih videli folklorno skupino iz Velikih Lašč in poslušali mladinski pevski zbor iz Rudnika—Kočevje ter gočbo na pihala iz Sodražice. V Loškem potoku si je mladina uredila sobo, kjer se vsak teden sestaja.

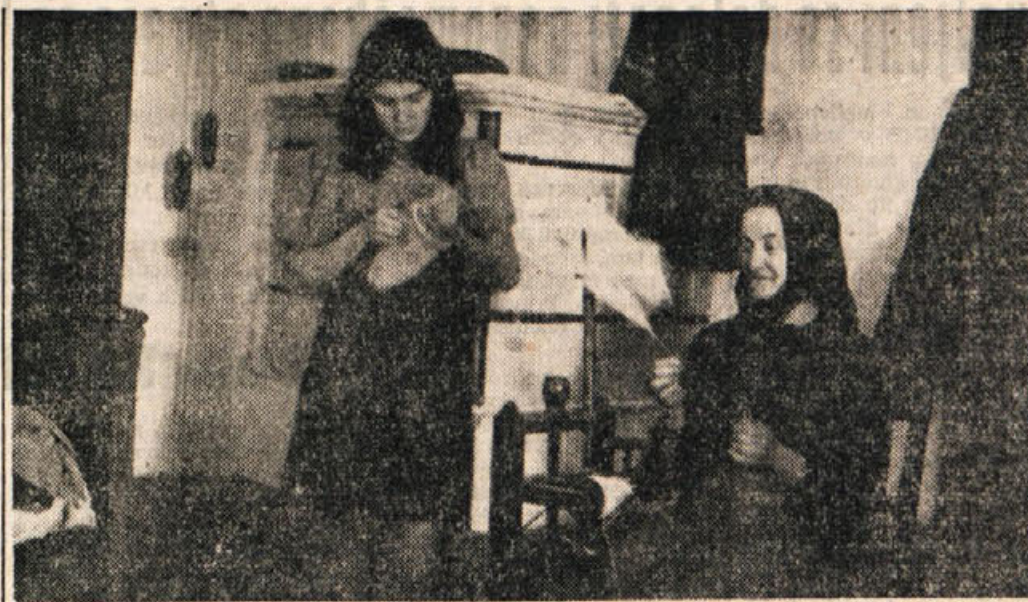
Kočevska mladinska konferenca je ugotovila, da je mlad-

inska organizacija v tekstilni tovarni najslabša. Občinska konferenca Zveze komunistov v Kočevju je sprožila vprašanje raznih nepravilnosti v tovarni, toda prav mladina delovnega kolektiva bi morala biti prva, ki bi te stvari uredila. Nekatera društva in mladinske organizacije so začele celo prirejati razne veselice in to skoraj vsako nedeljo, tako da že ni proste nedelje za sestanke. Sekretar mladinskega aktiva Rob je hotel v znamenju mladinskega izleta speljati mladino na božjo pot. Nič boljše ni član OK LMS Petek,

vsega ostalega pa bodo ponudili dolenskim krajem, kjer se je krompir že izrodil. Nikjer ni več sledu o kilavi koruzi, ki je pred leti še čepela nizko na tleh in zvaljala smeh vsem nejevernežem v močnost zadržnega gospodarjenja.

Zelja po lagodnejšem življenju in oblasti je vabila Kočevjarje v rajh, toda občitali so že za Savo in bi se radi razpasli po mastni, ravninski zemlji, ki so jo Nemci izrgali našim ljudem. Toda...

Slovenska zemlja trpi le tistega, ki jo obdeluje z ljubeznijo in gladi z žuljavo roko in jo od jutranje zarje do poznega večera z njo napaja. Priseljenci si na Kočevskem gradijo svoj dom, ki jim daje kruha in dela; trda je borba z zemljo, toda zrnje klije in žita zore.

VSE ZA PARTIZANE! Kočevska je v letih NOB dihala in žvela samo za osvoboditev domovine izpod fašističnega jarma in socialnega ter narodnostnega zadržanja. Prispevek ljudstva za svojo vojsko in za zmago je bil ogromen in krvnem in materialnem pogledu. — Na sliki: mati prede, hči plete — v hiši pa počivajo utrujeni partizani.

Profesor Jože Šeško - kočevski revolucionar

»V tej hiši je delal in nas bodril v najtežjih dneh...« takle se začne napis na spominski plošči, ki so jo vgradili na hiši št. 109 v Kočevju v spomin na velikega revolucionarja kočevskega okraja, tovariša profesorja Jožeta Šeška.

Ime profesorja Jožeta Šeška je tesno povezano z narodnoosvobodilnim gibanjem v kočevskem okraju, segalo pa je s svojim delovanjem tudi na

del črnomaljskega okraja (Poljska dolina). Njegova življenjska pot je zelo podobna poti najbolj zavednih in predanih revolucionarjev. Rojen je bil v Stari cerkvi pri Kočevju 4. decembra 1908. Ze na ljubljanski univerzi, kjer je študiral, se je začel udejstvovati v naprednem gibanju, vsled česar je bil že takrat preganjan. Kot sin revnih staršev je z največjo težavo dokončal študij.

Profesor Jože Šeško

dij, pri čemer si je sam pomagal s priložnostnim zaslužkom. Po končanem študiju je nastopil prvo službeno mesto kot profesor na klasični gimnaziji v Mariboru. Ze po treh mesecih pa je bil odpuščen z utemeljitvijo, da je zaradi širjenja komunistične propagande nezanesljiv in državni nevaren. Kmalu nato je bil obsojen in zaprt. Nove zaposlitve sploh ni dobil.

Vrnil se je v domači kraj in takoj začel z aktivnim političnim delom. Bil je sposoben partijski organizator in je krepko širil in utrjeval organizacijo. Organiziral je delavsko prosvetno društvo »Svoboda«. Ko je bila »Svoboda« prepovedana in razpu-

ščena, je organiziral prosvetno društvo »Vzajemnost« in v njem aktivno sodeloval. Boril se je za pravice izkoriščenega delavskega razreda in kmetov s članki in dopisi v tisku, kjer je razkrinkoval kapitalistično izkoriščevalsko družbo ter težaven položaj delavca in delovnega kmeta.

Protijudski režimi so ga stalno preganjali ter vlačili po zapornih in sodiščih, toda njegove vere in uresničenih marksističnih načel niso mogli zlomiti. Šeško ni samo videl težke prilike delavca in kmeta, pač pa je trpel tudi sam okusil na lastni koži. Pravilno je razumel težaven položaj Slovencev na Kočevskem. Dosedajno se je boril proti vplivom

»Kulturbunda« in ponemčevanju Slovencev. Med prvimi se je na klic Partije dvignil in v borbo proti fašističnemu okupatorju in organiziral vstajo na Kočevskem. Skrbel je za ustanavljanje odborov OF, za organizacijo partizanskih borcev, tiskarn, širjenje partijskega tiska in pod.

Jože Šeško je bil primer naprednega borca-revolucionarja, ki se je do zadnjega diha boril za stvar Partije in koristi delovnega ljudstva, med katerim je bil zelo priljubljen in spoštovan. Na drugi strani pa je bil strah in trepet fašističnemu okupatorju in njegovim domačim hlapcem ter izdajalcem nseh vrst. Kot sekretar okrožnega komiteja je bil duša narodnoosvobodilnega gibanja na Kočevskem in trn v peti sovražniku, ki ga je stalno zasledoval. S pomočjo izdajalcev so ga 27. aprila 1942 zasledili Italijani v novem bunkerju in ga ujeli, pozneje pa v Ljubljani po zverinskem mučenju ubili.

Nekaj besed o »Zidarju«

»Zidar« je edino gradbeno podjetje v Kočevju. Lani je dajalo ob nepopolnem strojnem parku zaslužek 300 delavcem, toda letos jih zaposluje v okraju že 900, a v samem Kočevju 500. V okraju je prevzel »Zidar« za 600 milijonov din gradjen in skoraj vsa gradbena dela v Kočevju. Hkrati s popravili fasad in zaključnimi deli na pločnikih, cestah, trgovski hiši in hotelu, gradi Lesnemu industrijskemu podjetju šest, a Gorodnemu avtopodjetju pet stanovanjskih zgradb.

Kočevju bo »Zidar« zgradil nasproti svoje direkcije, ki je že pod streho, moderno avtobusno postajo, kasneje pa še Fizikalni dom ob modernem stadionu, ki bo vreden 32 milijonov. Lesno industrijskemu podjetju in Mestnemu ministrstvu gradijo pravkar tovarno za izdelavo cenjenih lesnih izdelkov, pohištva in drobne galanterije, ki bo lahko pritegnila večje število delavcev. V dneh pospešene gradnje pred oktobrom so poklicali strokovnjake iz šestnajstih ljubljanskih podjetij za izgotovitev drobnih obrtniških del v Seškovem domu.

Gradbeno podjetje »Zidar« je z modernimi mešalci, ki mu jih je dobavil ljubljanski »Skup«, kompresorji in dvigali, skratka s pov-

polno mehanizacijo doseglo letno akumulacijo 25 milijonov din že v prvem polletju. Imajo lastno avtomehanično, kovinsko, tesarsko, mizararsko delavnico in lastno žago.

Več desetmilijonski dobiček bodo investirali v gradnjo modernega javnega kopališča in ga dograjenega dali v upravo mestni občini. Gradnje bodo stale trideset milijonov din.

3. in 4. oktobra obiščite Kočevje! Naj živi 10. obletnica slavnega Kočevskega zbora slovenskih poslancev!

Proslava na Planini

V soboto in nedeljo 13. t. m. je bil na Planini v Gorjancih slovensko-hrvatski partizanski tabor, ki se ga je udeležilo nad 3000 ljudi. Ze v soboto zvečer so prispeli na Planino partizanske patrle iz Novega mesta, Krškega, Brežice, Kostanjevice, Podbočja, Cerklja in od drugod. Zvečer so zaigrali Senovčani Kranjevo dramo »Pot do zločinca« — prebivalci Planine so privrati v življenju videli v domači vasi gledališko predstavo.

V nedeljo se je zbrala do 11. ure množica ljudstva iz hrvaških strani in slovenskih krajev pod Gorjanci. Ob spomeniku, kjer je bil ves prostor okrašen s slikami in zastavami, se je začela glavna slovesnost. Med drugimi je govoril član Izvršnega sveta LRS tov. Janez Hribar, zastopnik hrvaških partizanov Loparič in Lojze Colarič, predsednik SZDL krškega okraja, ki je tudi odkril spomenik in ga izročil v varstvo Planincem. Pevski zbori so zapeli več pesmi, popoldne pa je bil kulturni nasprot slovenskih in slovenskih kulturnosmetniških društev.

„LE VKUP, LE VKUP UBOGA GMAJNA!“

Gospodarsko in upravno središče Kočevskega — Kočevje je sedemkrat do tal pogorelo in bilo med vojno enaindvajsetkrat zombardirano. S vsem ga veže le železnica, ki odpira pot proti severu, in popravila potrebne razvozne ceste. Teško socialno stanje, ki so ga Kočevci živeli pod fevdalno in cerkveno gosposko, je vsadilo v ljudi mržnjo do izkoriščevalcev in tujece. Kmečki upori v obdobju tlačanstva in štrajki v stari Jugoslaviji nam govore, kako uporni je ljudstvo Kočevskega branilo svojo svobodo in se borilo za napredek. Najtežje je bilo zlomiti kočevske rudarje, ki so dali revolucionarnemu gibanju tudi znanega, priljubljenega komunista Jožeta Šeška.

Prebivalci Kočevskega so bili z Belokranjci nosilci naše medvojni revolucije. Komu ni znana »Ribniška četa«, ki so jo sestavljale izredno hrabre partizanske skupine, iz katerih je zrastle kasneje na Preži Kočevski bataljon? Taborska stena nad Belico nam je dala 6. maja 1942 »Partizanski vestnik«, ki opisuje boje na Kolpi. Tu so slovenski in hrvaški partizani stari postojanko v Banja Lovki in si priborili prvo slovensko osvobodno ozemlje od Broda čez Ba-

nja loko, Borovec do Drage pri Loškem potoku, Kočevske Reke in vse do Kočevja. Takrat šele so kočevski gozdovi svobodno zadihali in iz tal so na nedostopnih poljih, v zavetju stoletnih smrek, med skalami pognale največje partizanske tiskarne, delavnic orožja, usnarne, partizanske bolnišnice.

Kdo bi ne pomnil Jelenovega žleba, Grčaric, Hriba pri Koprivniku? Birke in zmage in spet zmage! Vsako ve, kaj nam pomeni partizanski Pugled v letu 1943. Dnevi od 1. do 3. oktobra so nam dali v osvobodbeno Kočevju po

Spomini naj oživijo

Mah in gozdna podrast prerazšata partizanske bolnišnice in partizanske stee. Krošnje stoletnih bukev ne vztrpetavajo ob partizanski pesmi. Na ugasla partizanska ognjišča se je sesedla debela plast odpadlega listja. Rog poslušala le brnenje kamionov. Med stopenne smreke odmeva pesem sekir.

Toda spomin na najslavnije obdobje zgodovine Kočevskega ne sme zamirati! Muzej narodnoosvobodilne borbe bo v dneh proslav razstrel pred obiskovalci okrog tisoč fotografij, ki bodo prikazovale najznačilnejše odlom-

ke iz vstaje kočevskega ljudstva. Razstava narodnoosvobodilne borbe na Kočevskem bo le izsek razstave gospodarskega, političnega in kulturnega razvoja Kočevskega v okviru novo osvojenega muzeja. Videli bomo listine o prglasitvi Kočevja za mesto in znamenit Hasanov plašč, ki so ga Turjanci zaplenili Hasan paši v biki pri Sisku, v katerega je uveden pol kilograma zlatih nitk. Presentni nas bo tudi 200 let moroda še več let stari korolar za izdelavo loncev, saj je na Kočevskem lončarstvo globoko ukoreninjena domača obrt.

Drago Debeljak

NAROČAJTE SE NA DRUŽINSKO REVIZO PREŠERNOVCE DRUŽBE

modro in vsem nam se je zdelo, da je prišel Jernej končno do svoje pravice, da je prišel čas, ko se je slovenski narod osvobodil sam s lastno močjo, da je prišel čas, ko si narod kuje svojo usodo:

»Star sem, živel ne bom več dolgo, hrbet mi je upognilo petinpetdeset let dela na polju, toda glej, prišel je čas, ko se ne vpraša, ali si star ali mlad, marveč ali ljubiš našo slovensko grudo, ali hočeš, da bomo svobodni ali ne, ali hočeš biti končno gospodar na svoji zemlji ali ne... In zato ne sme biti nobena Slovenca, ki ne bi podprla naših partizanov, ker so napačili veliki dnevi. Od očeta in sina, iz rodu v rodu bo živel spomin na sedanjo borbo, bodoči rodovi nam bodo zavidali, da je izbrala usoda prav nas, da vzdržimo tako hude preizkušnje, da se rešimo Nemcem in Italijanom, da izgradimo našo novo slovensko domovino, v kateri bo vladala pravica, v kateri se bo kmet veselil svojega klasja, delavec pa dela svojih rok.«

Stari France je nadaljeval s poudarkom, da ne smemo klo-

ni, da moramo vse vzdržati. »Star sem, toda za domovino sem dal že dva otroka, lani so mi požgali belogardisti hišo, ubiti so hoteli tudi mene in šest tednov sem se moral skrivati s svojo staro v vodnjaku, samo ponoči sem prihajal iz njega, toda vse to smo vzdržali, ker nismo sami, ker tepj tako vse ljudstvo.«

Govorilo je še nekaj govornikov, potem pa je zaprosila za besedo stara kmetica iz Bara pri Ribnici, Marija Ivančič. Spregovorila je s tihim glasom:

»Moža sem izgubila v prvi svetovni vojni. Zapustil mi je nepreskrbljene otroke. Garaš sem in trpela, da sem jih redila, dokler niso zrasli v dobre državljane, zavedne sinove slovenske domovine. Lani 29. junija je bil storjen zločin nad njimi. Tistega dne so mi Italijani ubili štiri sinove. Tri na travniku, ko so kosili, četrtega pa doma. Ko bi jih bili samo ustrelili! Odrezali so jim roke, nosove, raztravirali so jih tako, da niso bili podobni človeškim bitjem. Glejte, to je delo izdajalcev, to je okupatorjevo delo. Smrt je za take zlo-

čine premila in prehitra kazenska...«

Nikogar ni bilo v dvorani, ki bi se mu ne bile zaiskrile solze v obeh, ko je gledal slovensko mater, kako dviga v premagovanju svoje bolesti roko visoko in jo poveša.

Stara Marija Ivančič, kmetica iz Bara pri Ribnici, je nadaljevala:

»Mislite si, s koliko grobstvom sem izkopal štiri grobove. Vzdržala sem to, ker sem vedela, da sem trtovala svoje otroke domovini. Vsemu svetu in vsemu narodu govorim, da za svobodo domovine nobena žrtva ni prevelika... Sinovi in hčere moje, odzovite se veselo klicu naše domovine... Slava tistim, ki so prelili kri za svobodo slovenske domovine!...«

Tako je končala Marija svoj govor in ganjeni ljudje so vstali. Daleč so zadeneli klicel. V stoterih sponah prekaljeni borec, drzni politični delavec v zasluženi Ljubljani, vse slovensko ljudstvo je pozdravilo kmetico Marijo, mater bratov Ivančič, pozdravljalo je slovensko mater.

Marijo so odvedli v častno

predsedstvo skupaj s stari Francem Becelotom. Sedela sta tam kot naša vest.

Vstane delavec in govori o Titu:

»Tito je poseebljenje enotnosti našega ljudstva — njegova mati je Slovenka, oče Hrvat, borbo je začel v našem Beogradu, njegove proletarske brigade in njegovi borci so prelivali kri v vsaki naši deželi, na vsakem hribu...«

To noč štiti tudi globoko vdanost slovenskega ljudstva Partiji. Na njeno iniciativo je bila že v aprilu 1941 ustanovljena koalicijska 18 raznih skupin, toda ta koalicijska se je spremenila med borbo v enotno fronto. Partija je postala v Sloveniji dejanska vseljenska Partija, ki zastopa interese vsega ljudstva, ker se je dvignila prva in edina v celoti v obrambo slovenskega naroda. Kako resnične so besede blivšega ministra Puclja, ki jih je citiral neki govornik: »Hvala Komunistični partiji, da je prinesla slovenskemu narodu heroesko dohola.«

(Nadaljevanje na 4. str.)

Vlado Dedijer:

„Narod si bo pisal sodbo sam“

(Odlomek iz »Dnevnika«)

Petek, 1. oktobra Kočevje. — V bivšem Sokolskem domu v Kočevju se je začel nočoj prvi sestanek odposlancev slovenskega naroda, zgodovinski dan v tej naši vojni. Po prvih volitvah v okupirani Evropi, po prvih demokratičnih volitvah v Jugoslaviji, so se zbrali ljudski zastopniki Slovenije, da pregledajo dosedanje delo Osvobodilne fronte, da izrečejo svojo sodbo o tem, kako je OF vodila slovenski narod v dveh in pol letih ljudske vstaje, da se domeni in store sklepe o nadaljnjem vojskovanju, o ukrepih, ki so potrebni, da bi prišla svoboda čimprej, da izvolijo zastopnike Slovenije za AVNOJ.

V dvorani je 562 odposlancev, med njimi največ kmetov, starih in mladih, mnogi imed njih so v vojaških uniformah, v različnih na ramah, videti

je tudi mnogo žen: to so ljudje iz vseh krajev Slovenije, Gorjanci, Dolenjci, Notranjci in Stajerci, tu so zastopniki bele Ljubljane, tu so delegati iz Koroske in Slovenskega Primorja. Dvorana je okrašena zelo lepo. Godba je zigrala himno, desetina partizanov je prikoralala z vojaškim korakom na oder in začela podati razvijati slovensko belo-modro-rdečo zastavo s peterokrako v sredini. Gledal sem ljudske poslance Slovenije, gledal njihove trde tezaške obraze, gledal velikansko geslo, besede Ivana Cankarja: »Narod si bo pisal sodbo sama in si mislil, da je na posledel prišel velik trenutek; glej, teh petstošestdeset zastopnikov borbeno Slovenije danes v imenu vsega naroda zares piše svojo usodo, ustvarja svojo svobodno slovensko skupnost.

Nočoj je bil slavnostni del.

Govoril je Vidmar, kratko, potem pa so bile poslance Brzjavke Stalinu, Rooseveltu in Churchillju. Prečitane so bile tudi brzjavke tovarišu Titu in Vrhovnemu štabu, AVNOJ, ZAVNOH, borbeni Ljubljani in vsem drugim neosvobojenim delom Slovenije. Sledilo so zdravniki govorili zastopnikov CK KPJ, AVNOJ, ZAVNOH, vojske, žena in mladine.

Sobota, 2. oktobra. Kočevje. — To noč je spregovorilo slovensko ljudstvo, spregovorilo je v osebi starega kmeta Franca Becelota in stare kmetice Marije Ivančič. Vstal je Franc Becela, najstarejši slovenski narodni poslanec, vstal je stih starec, visoke postave, kočenegega obraza, povsem podoben Cankarjevemu Jerneju, kakor sem si ga zamisljal od zgodnje mladosti, ko sem privratal bral to povest. Starec je govoril po ljudsko,

Izvoljeni so delegati novomeškega okraja za V. kongres LMS

Občinske in medobčinske konference LMS v novomeškem okraju so končane. Nekateri občinski komiteji in člani OK LMS so jih dobro pripravili. Poročila o stanju organizacij po občinah so nam pokazala, da mladina želi biti in delati v vrstah LMS. Povod tam, kjer je poročilo podalo točno sliko resničnega stanja organizacije, je bilo razpravljanje živahno in konkretno. Tako je bilo n. pr. na Otočcu in v Prečni. Mladina Otočca je na konferenci odkrito pokazala dobre in slabe strani svojega dela. Kritično je ocenila svoje delo, delo ostalih organizacij in sprejela nove naloge.

Zivahno in vsestransko je bilo razpravljanje tudi na občinskih konferencah v Straži, Mirni peči, Veliki Loki, Dvoru in drugod. Slabše stanje in manj pripravljene konference pa so bile v Šmarjeti, Sentjerneju, Gotni vasi in Novem mestu. Mladinski sestanki so bili v teh krajih slabo obiskani, slaba pa je bila ponekod tudi udeležba na občinskih konferencah. Vzrok za to moramo iskati v

neaktivnem delu takih organizacij in v občinskih komitejih.

Vse konference pred kongresom so nam pokazale, da mladi komunisti še vedno ne delajo tam, kjer je njihova naloga: med mladino v osnovnih organizacijah. Prav zato so bile nekatere občinske konference slabe.

Kongres bo podrobno pregledal delo naše organizacije. Dal nam bo nove smernice za delo v vrstah LMS. Eden izmed glavnih bo referat predsednika CK LMS Tineta Remškarja »O vlogi ljudske mladine pri izgradnji socialistične zavesti«. Prav zato naj pride zdaj v celoti do izraza pripravljenost in aktivnost vseh članov LMS. Bolj se zanimajmo za razvoj gospodarstva, za politično stanje na terenu, bodimo budni proti vsem pojavom, ki bi zavirali naš nadaljni socialistični razvoj. Organizacije morajo biti enotne. V vrstah Ljudske mladine mora vladati enotna misel in z njo enotna akcija.

Pred kongresom bo mladina kurila kresove, prirejela bo

slavnostne prireditve in proslave na predvečer kongresa itd. V teh pripravah naj sodeluje vsak član LMS in tudi ostale organizacije. V dnevih pred in med kongresom, prav tako pa tudi po kongresu pokazimo, da v naših vrstah živi

borbeni duh, ki so ga gojili SKOJevci v letih NOV. Pokazimo, da je še v nas enaka požrtvovalnost, aktivnost in pripravljenost za nadaljnje poglabljanje socialistične demokracije. Aktivno delo vseh organizacij LM bo najmočnejša opora našemu ljudstvu.

Z obiska pri dolenjevaških lončarjih

Kakšne naprave so potrebne za izdelovanje raznih lončarskih izdelkov: skled vseh velikosti, lončev, vrčev, vaz, petelinčkov, korničkov in podobnih stvari?

Lepega dne sem nepričakovano »padel« v hišo znanega lončarja v vsej Ribniški dolini, Franca Pogorelca v Dolenji vasi. Imel sem srečo. Našel sem ga pri delu. Pozdravim: dober dan — stisk roke in takoj sva bila v prijateljskem razgovoru.

»Aha, že vem, zakaj si prišel. Saj nisi prvi, ki te zanima, kako se izdelujejo lonci in ostali izdelki naše obrti.«

V kotu — naš lončar ima delavnico v veliki sobi — opazim kup sive gline.

»Vidiš, mi začne razlagati, to

gline dobim iz kočevskega rudnika. Je zelo dobra; iz nje se dajo napraviti zelo dobri lončarski izdelki. Sicer imamo glino tudi pri Dolenji vasi, vendar zaostaja za kočevsko.«

Med njegovim pripovedovanjem se radovedno obračam, da bi opazil napravo za izdelovanje loncev, vrčev itd.

»No, nadaljuje lončar, »ko dobim pošiljko gline, jo najprej temeljito očistim, nato pa vso natančno seseklam s kljukcem. Šele tako pripravljena je glina dobra za nadaljnjo obdelavo. Tole je pa moj stroj, katerega si prej tako radovedno iskal po sobi!«

Kakšen stroj! Čisto preprosta naprava. Lesen podstavek, na njem os, na kateri je močno vreteno, na d vretenom pa dva močna hrastova valja z gladko ploščino. Naprava se vrti s precejšnjo hitrostjo; lončar jo poganja s pomočjo vretena. Na mojo željo se je lončar vsedel za svoj »stroj«, vzel v roke dve kepi že predelane gline, ju še nekaj časa gnetel v rokah, iztrebil zadnje smeti iz nje, dal eno kepo na stran, drugo pa postavil na kameno napravo pred seboj. »Stroj« se je vrtel z veliko hitrostjo. Pod gibnimi prsti je glina hitro dobivala oblike skodelice. Ni preteklo pet minut in skodelica je bila gotova. Reklji smo — gotova. Prej, ko je skodelica došla za prodajo, pa mora še v peč. Ogledala sva si tudi to.

Podobna je peč v kakršnih žgo apno: okrogla, zidana peč z dvema odprtinama za kurjenje. Ko je lončarski izdelek napravljen v surovem stanju, gre za nekaj ur v peč. Naro ga vzame lončar ven, mu da lošč, nato pa spet v peč. Da je vse delo opravljeno, traja tudi do pet dni. V tem času si lončar lahko privoščijo malo počitka. Nato pa začne s sortiranjem: sklade raznih velikosti zase, vaze, vrče, lonce cvetlične in kuhinjske pa spet zase. Lončarski izdelki so pripravljani za prodajo.

»Kam pa izvažate svojo roboto, vprašam Pogorelca, ko se poslavljajam.

Razvito poljedelstvo in živinoreja sta pogoj za gospodarsko moč Dolenjske

Ob razstavi plemenske živine na Grmu

V nedeljo, 20. septembra je bila na vrtu Kmetijske šole Grm pri Novem mestu prva razstava govejke plemenske rodovniške živine sivo-rjave pasme po letu 1948. Razstavo so omogočile izdatne de-

narne podpore: OLO 70.000 din, OZZ 40.000 din, KZ Novo mesto 15.000 din, KZ Straža 3.500 in KZ Smihel 5000 din, skupaj torej 133.500 din.

Razstaveni prostor na Grmu je bil dobro urejen. Dolenjski živinorejci so prijaviili za razstavo 152 glav živine, toda prignali so jih 136 in to: 7 bikov, 79 krav, 21 telet, 3 mlade bikice in nekaj telet. V popoldanskih urah je padal dež, zato je bilo delo ocenjevalne komisije, ki je bila sestavljena iz članov OZZ in najboljših živinorejcev v novomeškem okraju pod vodstvom ing. Pogorelca, člana republiške Zadrzne zveze, zelo oteženo.

Najbolje je bil ocenjen zadržni bik v reji pri Antonu Osolniku na Muhaberu in je dobil kot priznanje venec, a lastnik denarno nagrado in diploma. Drugo nagrado je dobil bik zadržnega posestva Otočec.

Najboljša krava na razstavi, last privatnega kmetovalca, je bila krava Franca Zagorca iz Smolenje vasi, medtem ko je dobila drugo nagrado krava Antona Pleškoviča iz Muhabera, a tretjo krava Jožeta Seničarja iz Smolenje vasi. Ocene teh treh krav so bile samo po eno točko različne med seboj, kar dokazuje, da so bile te tri krave med vsemi najlepše.

Prvo nagrado med telicami je dobila telica Antona Seničarja iz Smolenje vasi. Najboljši vris pa je napravila skupna razstava osmih glav živine — last grške kmetijske šole po zunanjih plemenskih, kakor tudi po mlečnih znakih. Večletna molznost teh razstavljenih krav se giblje od 3800 do 4500 litrov mleka na leto. Te živali so bile ocenjene vse z najvišjo oceno in so prejele skupno nagrado.

Tekmovalna komisija je razdelila nagrade najboljšim živinorejcem v denarju od 2000 do 5000 din in v obliki nakazil za umetna gnajla, ki naj izboljšajo travnike. Razdelila tudi 13 diplom. Pri delitvi nagrad je upoštevala mnenje prisotnih živinorejcev.

Poleg razstave živine je Kmetijska šola na Grmu pripravila na dvorišču lepo urejen ogled strojev, pridelkov sena in ogled 15 vrst semenskega krompirja in 16 vrst pšenice. Razstava je bila izrazito poučna. Obiskovalci so lahko razbrali iz števil, da se najbolj izplača sejati pšenico »Profilik«, ki daje, sejana v dolenjsko zemljo, 26,5 q na hektar in »Podgorikos«, ki daje 26,5 q na hektar, toda med kmetovalci še ni dovolj poznana.

Izmed vrst krompirja sta dala v Pogancih na poizkusni njivi »Frühmolle« 207,5 q na ha in »Wohlmann« 210,5 q na hektar, zato zaslužita, da bi ju dolenjski kmetovalci sadili bolj pogosto kot doslej. Največji hektarski donos pa je dal vsekakor »Merkur«, zasajen na njivi Alojza Kastelica iz Pristave, — kar 307,4 q na hektar. Njivo je pognojil z 300 m/q hlevskega gnoja, 250 kg kalijeve soli in 200 kg superfosfata. Dolenjski kmetovalci naj bi sadili več podzemne kolekabe in krmilnega obrova. Krmilni ohrovt vsebuja mnogo beljakovin in ugodno vpliva na mlečnost krav.

Razstava ni prikazala samo uspehov dolenjskega poljedelstva, ampak tudi bolne plodove, ki nas opominjajo, da se moramo dosledneje kot doslej boriti proti bolezenskim kačem. Krompir napada poleg klorozadnega hročca tudi klesec, obročkavost (ta posebno letos zaradi dežja), in krastavost, a žita v nižinah rja. Vse te bolezni nas resno opominjajo, da moramo iskati zdravno seme.

Razstava semen in živine na Kmetijski šoli Grm je prikazala napredek dolenjskega kmetijstva v zadnjih petih letih in postavila pred naše živinorejce vrsto nalog, ki jih bo treba uspešno rešiti, če hočemo na Dolenjskem kmetijstvo vsestransko razviti.

F. Malasek

Suhorobarji bodo razstavljali

Na veliki gospodarski razstavi, ki bo odprta jutri, 26. septembra v Kočevju, bo v precejšnji meri zastopana tudi kočevska Okrajna zadržna zveza. Poleg kmetijskih pridelkov, živinoreje, sadjarstva, esa itd. bo posebno privlačna razstava domače obrti. Suhorobarji Kočevske bodo tokrat pokazali svojo pestro dejavnost. Oddelek domače obrti bo v prostorih osnovne šole; toplo priporočamo, da si ga ogledajo vsi, ki bodo v teh dnevih obiskali Kočevje.

VELIKO ZNIZANJE

manufakture in prehrane. Predno se odločite za nakup zimске obutve, si oglejte veliko zalogo. Cene so zelo nizke!

Krajevna trgovina ZUZEMBERK

Narod si bo pisal sodbo sam

(Nadaljevalno s 3. strani.) Se neki važen moment v razvoju vstaje v Sloveniji: Na mejih Italije in Nemčije se je slovensko ljudstvo krdrebitu upiralo vsakemu raznarodovanju. Od tod tako neverjetna njegova žilavost, zavest enotnosti. Dvorana je zdansla, ko se je pojavil delegat Slovenskega Primorja in se zahvalil OF za pomoč Primorju, ki se je naposed osvobodilo tujeja jarma.

Viharno so pozdravili tudi delegata Koroske, kjer se partizansko gibanje čedalje bolj širi.

Delegata Ljubljane Vlada Krivica so pozdravili z vzkliki: »Zivela junaška Ljubljana!« Poudaril je, da se je odzvalo Rupunikovi mobilizaciji 28 ljudi, naši pa 7000!

»To ni naša zasluga, to je predvsem zasluga naše partizanske vojske... Prihodnji sestank odposlancev slovenskega ljudstva pa naj bi bil v Ljubljani!« je zaključil tovariš Krivic.

Tudi govor o mednarodni situaciji so prazljivo poslušali. Ko je omenil Bevc v svojem referatu drugo fronto, je zabučalo po dvorani. Ljudje so skočili na klopi in v zboru zahtevali drugo fronto, iz množice pa so se dvigali govorniki. Neki prileten, debeluhast tovariš dobrodušnega, rdečega obraza je v navdušenju stopil na klop, dvignil roke in spregovoril:

»Nočemo drugo fronto, ker so jo partizani Jugoslavije že postavili. Hočemo tretjo fronto...«

Neki mladenič z galerije mu poseže v besedo: »Smrt Nemcem od vseh strani!« »Dajte nam letala in tanke, pa bomo mi postavili drugo fronto!« zakliče neka tovarišica z galerije.

Jones si kraj mene mane roke: »Glejte, kaj želi ljudstvo v Evropi!«

Bevc je v svojem referatu poudaril, da smo šil v vojno, da bi zagotovili mir, pravičen,

zmagovit mir... Cim prej bo postavljeni druga fronta, tem prej bomo imeli mir. Vsa krivda za nadaljevanje vojne, za vse žrtve, ki jih dajemo, zadene reakcionarne kroge, ki odlašajo z drugo fronto.

Ko je omenil londonsko emigrantsko vlado, je nastal zopet hrup.

»Naj jih Angleži izroče, da jih bomo sodili!«

»Na vesala z njimi!«

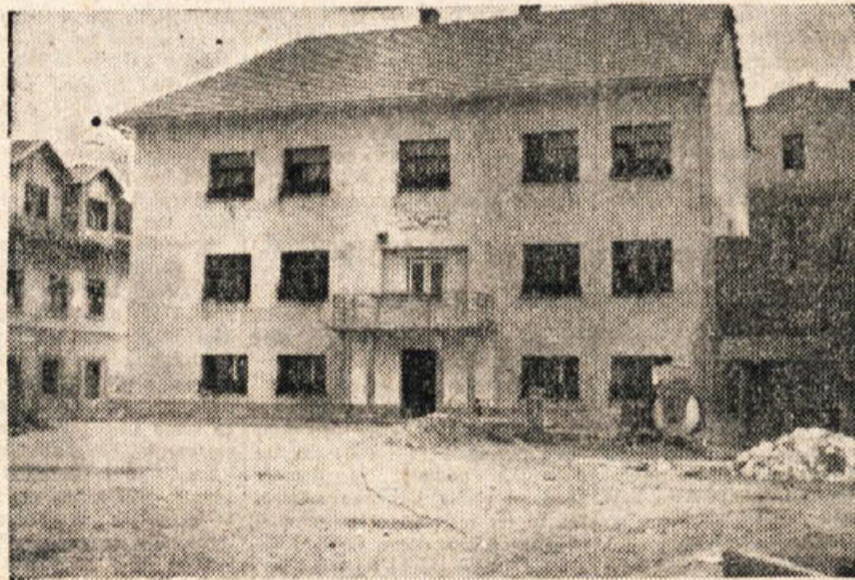
Bevc je opozoril na novo taktiko, zlasti na poskuse »sredine«. Bivši minister v londonski vladi Furlan je poslal Vidmarju radiogram, »da bi se domsegla enotnost slovenskega naroda, da bi se OF pobotala z belo gardio. Določil je nekoga Stojana Bajčica, da bi se mu Vidmar javil. Vidmar je odgovoril:

»Enotnost slovenskega naroda je že dosežena in sicer v OF.«

Zopet se je pojavil v zgodovini Slovencev doslej neznan nacionalni ponos. Delegati so govorili:

»Mi nismo več narod hlapcev. Sami kujemo svojo usodo...«

NAROD SI JE PISAL SODBO SAM!

Stavba Ljudskega odbora mestne občine Kočevje

Pozdravljamo deseto obletnico Kočevskega zbora poslancev in se klanjamo spominu vseh, ki so za našo svobodo in izgradnjo ljudske oblasti žrivovali svoja življenja zato, da živimo in usivarjamo v svobodni domovini!

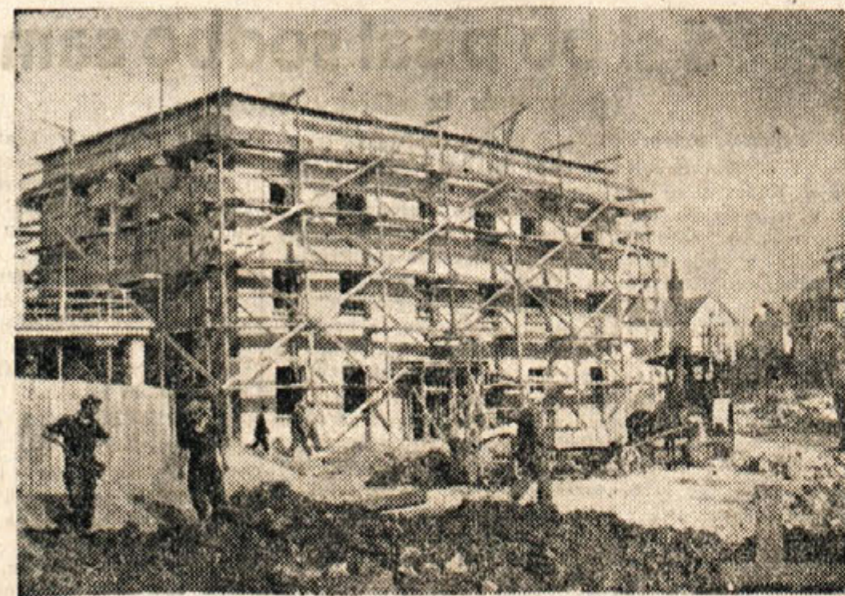
Večna slava velikemu revolucionarju tovarišu **BORISU KIDRIČU - PETRU KALANU!**

Kakor pred 10 leti smo tudi danes odločno pripravljene braniti vsako ped naše zemlje pred napadalci!

Smrt fašizmu!

OKRAJNO GRADBENO PODJETJE

ZIDAR KOČEVJE

»Zidaru« bo te dni dogradil sredi Kočevja moderen hotel

IZ NAŠIH KRAJEV

Zalovčanom bo le pritekla voda

Zalovčanje so se navezadnje le odločili napeljati vodovod v vas. Okrog 600 m v hribu nad vasjo sta dva močna izvirka mrzle, zdrave vode, ki bosta napajala kasneje tudi Smarješke Toplice in Obrh.

Zalovčani imajo lep spomin na ta dva izvirka, saj so ob studencu še danes vidni sledovi partizanskega taborišča iz leta 1942.

Partizanskemu kraju je okrajni LO v Novem mestu nakazal pol milijona dinarjev iz okrajnega proračuna. Včasni so v 14 dnevih naredili 700 prostovoljnih ur in dali 6 m³ smrekovega lesa. Vodni rezervar bodo zgradili prihodnje leto, ker letos še nimajo dovolj denarja. Največ zasluga za gradnjo vodovoda imata Miha Bregant in Janez Gričar.

Ljudje v Smarjeških Toplicah se ob uspehi gradnji vodovoda sprašujejo, kdaj bo zra-

sla šola v Smarjeških Toplicah in kaj je za načrt te šole. Apno so Topličani že pripeljali na mesto, kjer naj bi stala šola toda to apno so kupili na kredit, sedaj pa ni denarja, da bi ga plačali, ker načrt za šolo še ni izdelan. Topličani so pripravljeno prispevati del lesa za šolo. Les bi dali tudi kmetije iz okoliških vasi in Državno posestvo Klevčev. Jesen je tu, a otroci zahajajo še vedno v napol razpadlo hišo iskat si znanja in poguma za življenje.

J. J.

Velik dan za Velike Lašče

V nedeljo so v Velikih Laščah prvič slavili občinski praznik in deseto obletnico zmage nad belogardiščinimi postojankami na Turjaku. Na ta pomembni dan so Laščani pozdravili v svoji sredi člana zveznega izvršnega sveta Borisa Kraigher-

MLADINA OTOCCA PIŠE

Na konferenci mladine smo izvolili Ivana Grčarja iz Otočca za delegata na V. kongresu. Zastopal bo madno občino Trdna gora (Otočec) in občino Prečna. Pred kongresom bomo priredili svečano akademijo, na katero bomo povabili vse množične organizacije. Na sestankih zasledujemo politične dogodke in spremljamo delo mladine tudi v drugih rajih. Z velikim zanimanjem čakamo, kakšne smerce za nadaljnje delo nam bo dal V. kongres.

SENJERNEJ

Te dni je odšla na Stajersko predmetna učiteljica naše gimnazije tovariška Tinka Ranerjeva, ki je bila premeščena na lastno prošnjo. K nam je prišla takoj po osvojitvi. Kot raziskovalka, igralka, pevka, knjižničarka in odbornica raznih organizacij je dosegala lepe uspehe. Na novem službenem mestu ji želimo obilo uspeha!

Takoj v začetku šolskega leta je šola zavarovala šolsko mladino, na gimnaziji vso, na osnovni šoli pa večino. V preteklem šolskem letu so bili 4 težki primeri nezgod. Ravnateljstvo Državnega zavarovalnega zavoda v Novem mestu je povrnilo zdravniške stroške in izplačalo invalidnino. Premij je bilo vplačanih 7740 din. zavarovalnica pa je izplačala doslej 20.080 din; ta znesek pa se bo zaradi neregularnega primera še zelo zvišal. Pri smučanju si je nekdo zlomil nogo, drugi je zašel z roko v slomoznico, (poleg zdravniških stroškov je prejel 15 tisoč din invalidnine), tretji si je prerezal s koso kite na nogi, (vprašanje invalidnosti bo še ugotovljeno), četrti pa je grel protivajnoske patrone na strednjem, ki so eksplodirali in mu raztrgali hrbet. Za malenkostno vsoto 20 din si zavarovan. Zavarovana pa bi morala biti obvezno vsa šolska mladina. Za revne naj bi prispevali šolski ali razredni kolektiv.

Prometna nesreča pri Ribnici

17. septembra okrog 10. ure zvečer se je vračal z motorjem iz Kočevja v Ribnico strojnik Alojz Hren. Pri srečanju s kolezarjem Viktorjem Mohorčičem iz Kočevja, ki je vozil proti Kočevju, je motorist podrl kolezarja in mu zlomil levo nogo. V tem trenutku je privozil mimo drug nepoznan motorist in se zaletel v Hrena. Hren vama zlomljeni levo nogo in poškodovani obe roki. Mohorčič in Hren se zdravita v novomeški bolnišnici.

Kaj prinaša Uradni list

V 36. številu Uradnega lista FLRJ je objavljen Odlok o razpisu volitev za zvezni zbor na Zvezi proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. Iz Odloka o številu ljudskih poslancev je razvidno, da bo po svojem številu volila LR Slovenija za Zvezni zbor 24 ljudskih poslancev, za Zbor proizvajalcev pa v industrijski, trgovinski in obrtni skupini 18 ter v kmetijski skupini 4 ljudske poslance. — Nadalje je objavljen odlok o razdelitvi FLRJ na volilne okraje ter odlok o določitvi teh okrajev. Objavljena je tudi volilna komisija.

Uradni list LR Slovenije št. 30 z dne 12. 9. prinaša Odlok o sklicanju Ljudske skupščine LRS ter odloke ljudskih odborov, Uradni list št. 31 z dne 18. 9. pa objavlja:

Zakon o spremembi ustavnega zakona o temeljni družbene in politične ureditve in o organih oblasti LRS; Zakon o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odločitvi ljudskih poslancev LRS; Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin; Zakon o spremembi zakona o razdelitvi LRS na mesta, okraje in občine; Zakon o spremembi in dopol. zakona o okrajnih ljudskih odborih; Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o volitvah in odločitvi ljudskih poslancev LRS; Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin; Zakon o spremembi zakona o razpisu volitev v zbor proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov; Odločba o imenovanju Republiške volilne komisije za volitve ljudskih poslancev za Ljudsko skupščino LRS in za volitve odborov ljudskih odborov v LRS.

Med odloki ljudskih odborov je objavljen tudi Odlok o spremembi odloka o dnevnicih za službena potovanja v okraju Kočevje.

Odločnejša borba za demokracijo in zakonitost je važna naloga komunistov

Večina komunistov novomeškega okraja je pravilno razumela pismo II. plenuma Centralnega komiteja ZKS in tudi pričela s konkretnim delom za odpravo pomanjklivosti, ki jih pismo nakazuje. Res je tudi nekaj primerov, kjer so pismo samo prebrali in svzeli na znanje; to pa še daleč ni merilo za siceršen odziv na pismo in nakazane probleme. Tu in tam so se študija pisma lotili tudi dokaj pozno in površno. Od takih upravičeno pričakujemo, da bodo ponovno z vse dolednostjo pismo proučili in se kot resnični komunisti lotili odpravljanja ugotovljenih napak in pomanjklivosti v svoji organizaciji in pri posameznih komunistih. Po tem, kako so posamezni komunisti reagirali na vsebino pisma in kakšne zaključke so sprejeli za nadaljnje delo, merimo socialistično zavest in lik komuniste.

Razširjene seje občinskih komitejev, katerim so prisostvovali tudi zastopniki množičnih

organizacij in ljudskih odborov, so dale približno sliko, kako so in kako se reagirajo posamezniki na konkretno napako in pomanjkljivosti v lastnih vrstah in najbližji okolici.

Seja občinskega komiteja Trebelno je n. pr. pokazala, da so vsebino pisma dobro proučili in so nakazane slabosti najprej preverili na sebi in v svoji okolici. Zato je bila razprava na seji stvarna in se je sukala okrog lokalnih problemov in napak v političnem in gospodarskem življenju okraja. Razpravljali so o gospodarskih v obdobju, in zadrugi in združbenem posestvu in predvideli ukrepe, ki so potrebni, da se vse te pomanjkljivosti odpravijo.

O delu klerikalne reakcije in izigravanju vseh pridobitev narodno-osvobodilne borbe v občini Rakovnik smo že pisali. Na seji občinskega komiteja so te stvari še bolj podrobno in kritično proučili ter priznali,

da so se dosedaj komunisti premalo borili proti takim pojavom, kar bodo v bodoče popravili. Na Mirni so komunisti samokritično priznali, da so se za občinska podjetja in njihove notranje probleme premalo zanimali in jih preveč prepuščali same sebi.

Samo ob popolni politični brezbriznosti komunistov in članov SZDL je možno, da se za hrtov vseh organizacij organizirajo razna bojeopna politična in socialna politična namena, na kateri vabijo celo posamezne komuniste. To, da gasilci na Vrhtrebnem dajo med dobrote srečelova pismo izdajalca Rožmana, ki ga je poslal belegačistom leta 1944, je prav kriminalen belogardiščin pojav, ki bi moral biti kaznovan. Nekaj petošolcev v občini Rakovnik, ki je baje kandidat za trdi ovratnik, je organiziral v okviru mladinske organizacije otroško igro »Snežuljčica«, na katero imajo dostop samo izbranci. Tudi ta je prav gotovo politična provokacija, ki je smelnj dopustiti.

Prav na osnovi pisma Centralnega komiteja ZKS, ki dovolj jasno govori o nebudnosti in politični brezbriznosti posameznih komunistov in posledično tako nebudnosti, so komunisti teh občin na lastnih primerih proučili pomanjkljivosti v dosedanem delu. Na osnovi take, kritične analize stanja so lahko sprejeli zaključke, ki bodo zagotovili odpravo prejšnjih napak. Komunisti se bodo zlasti odločno borili za resnično demokracijo in vsem našem življenju, toda prav tako odločno pa tudi proti izkoriščanju demokratskih pridobitev za umazane cilje črne klerikalne reakcije. Da je potrebna najodločnejša borba za zakonitost, so dognali komunisti prav na osnovi študija pisma in na lastnih konkretnih primerih.

Poleg pisma OK so komunisti in zastopniki množičnih organizacij na razširjenih sejah razpravljali tudi o pripravah na volitve.

NOVOMEŠKI OKRAJ BODO ZASTOPALI NA V. KONGRESU LMS

Delegati, katere smo izvolili na konferencah, bodo na kongresu lahko izpolnili svoje naloge, ki bodo vse organizacije, ki so jih izbrali postale v resnici aktivne. 15 delegatov bo zastopalo mladino novomeškega okraja na V. kongresu LMS 10. oktobra v Mariboru, poleg teh pa še 2 člana CK LMS, ki živita in delata na našem območju.

Na občinskih in medobčinskih konferencah so bili izvoljeni: v Senjernerju in Brusnicah Karel Roman, v Brezovici Alojz Hren, v občinah Skočjan in Smarjeta Roman Ogrin, član OK LMS, učitelj na Klenoviku, v občini Trebelno, Mokronog in Rakovnik Marjan Hočevar, obč. tajnik na Trebelnem, član OK LMS. V občini Mirni in Trebnju De Petri Jolanda, učiteljica in predsednica obč. komiteja LMS Trebnje. V

obč. Velika Loka in Vel. Gaber Danica Oven, članica OK LMS iz Vel. Loke. V občini Mirna peč in Dobrišč Izidor Murn, delavec iz Mirne peči. V občini Zagradec in Žužemberku; Srečko Ozimek, predsednik obč. komiteja LMS iz Zagradca. V občini Hinje-Dvor Plut Kristina, članica OK LMS iz Dvora. V občini Dol. Toplice Viktor Bartoli, sekretar OK LMS, v občini Gornja vas Jože Murn iz Podgrada, v občini Otočec-Prečna Ivan Gričar, mizarški pomočnik v Otočcu. Novo mesto bosta zastopala Ciril Jarnovič in Avgust Avbar, člana MK LMS. V Siraži so izvolili Lojzeta Mihliča, na novomeškem učiteljskem in gimnazijah pa dijaka Jožeta Perparja.

Z aktivnim delom naj se pred kongresom vsi delegati izkažejo in pomagajo osnovnim mladinskim organizacijam. Z novimi uspehi pozdravimo V. kongres LMS!

Prvakinje prvenstva so postale mladinke iz Novosa mesta ki so v priznanje zmage diplomirali v prebranih bokal Odbojarske zveze LRS za znanost proti ekipam Zeleničarja in Ilirije iz Ljubljane in ekipi iz Keravnika, ki se tekmovalna ni udeležila iz neznanega razlogov.

Prve so se srečale ljubljanske ekipe, kjer je zmazala ekipa Ilirienk z rezultatom 3:0. Nato so Novomeške mladinke premazale Zeleničarke s 3:0 (15:13, 15:13). Takoj nato se je odvijala finalna tekma Ilirije iz Ljubljane in TVD Partizan. Novo mesto kjer je zmazala ekipa iz Novosa mesta z rezultatom 3:1 (15:13, 15:13, 15:11). Prvi set te igre ni bil zanimiv, ker so Novomeške mladinke premazale svoje nasprotnice. Novomeške so izro zelo hitro in odločno prevladale in prvi set dobile v drugem setu so se Ilirjank zbrle odmorila nervozna in v zelo leni igri set dob'la. Tudi v tretjem setu je kazalo da bodo zmazale Ilirjank, ker se je pri mladinkah iz Novosa mesta pokazala utrujenost in delna nervoza.

Rezultati jesenskega tekmovanja:

KK Luknja: 14 točk, podrih 2355 kegljev, KK Kmet: 14 točk, 2115 kegljev, KK Novoska: 12 točk, 2290 kegljev, KK Vseh de: 12 točk, 2276 kegljev, KK Dama: 8 točk, 2059 kegljev, KK Elekron: 6 točk, 1795 kegljev, KK Planka: 2 točki, 1842 kegljev itd.

Zenaki krožici: Dolenjka: 6 točk, 466 kegljev, KK Pionir: 4 točke, 441 kegljev, KK Majolika: 2 točki, 460 kegljev itd.

Najboljši kegljači vsega tekmovanja: Zevnik Roman (Novoska) 94 točk, podrih 310 kegljev, Mežaršič Viktor (Luknja) 80 t, 293 k., Vogč Riko (Luknja) 73 t, 279 k., Cigoj Riko (Luknja) 73 t, 265 k., Fiser Karel (Vseh de) 72 t, 251 kegljev, Marek Ljubo (Luknja) 71 točk, 262 kegljev in Jerančič Rudi (Kmet) 70 t, 243 k.

Zenaki: Jerman Slavka (Majolika) 31 točk in 80 podrih kegljev, Ljubi Anica (Pionir) 27 točk, 73 kegljev, Kovaric Anica (Dolenjka) 25 točk, 101 k., Plankova (Pionir) 22 t, 23 k., Barbo Berta (Majolika) 20 t, 87 k.

M. B.

Koristno posvetovanje v Kočevju

Pred nedavnim so se zbrali vsi predsedniki kmetijskih združenj kočevskega okraja na posvetovanje v Kočevju. Razpravljali so o vseh vprašanih združništvu, izmenjali izkušnje in obravnavali uspehe in neuspehe kmetijskih združenj v letošnjem letu. Iz poročil posameznih predsednikov združenj se da razbrati, da je število združnikov naraslo, hkrati pa so bili doseženi pomembni uspehi v živinorejskih odsekih. Po mnenju živinorejskih strokovnjakov je v kočevskem okraju še vse premalo plemenitih bikov, zato jih bo treba kupiti vsaj šestdeset. Kmetijske združenja bi morale skrbeti predvsem za to, da bi pravočasno naročile umetna gnojila visoke vrednosti.

Sadna drevesa niso bila pravočasno škropljena in očiščena. Močno se še občuti pomanjkanje škropilnic.

Udeleženci posvetovanja so govorili tudi o gospodarski razstavi, ki bo odprta jutri v Kočevju. Člani združenj bodo poskrbeli, da bodo njihove vasi pred pričetkom praznovanja v Kočevju okrašena s slavaloki in mlaji. Zadržniki bodo obiskali gospodarsko razstavo kolektivno.

K. O.

UMETNA GNOJILA

za jesensko setev ima v zadostnih količinah na zalogi

KMETIJSKA ZADRUGA V NOVI MESTU

Kmetje, kmetijske zadruge — ne zamudite priložnosti!

Zivinoreja predstavlja pomembno gospodarsko panogo Kočevsk e. Na sliki: pašniki na Ljvodu.

Kaj prinaša Uradni list

V 36. številu Uradnega lista FLRJ je objavljen Odlok o razpisu volitev za zvezni zbor na Zvezi proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. Iz Odloka o številu ljudskih poslancev je razvidno, da bo po svojem številu volila LR Slovenija za Zvezni zbor 24 ljudskih poslancev, za Zbor proizvajalcev pa v industrijski, trgovinski in obrtni skupini 18 ter v kmetijski skupini 4 ljudske poslance. — Nadalje je objavljen odlok o razdelitvi FLRJ na volilne okraje ter odlok o določitvi teh okrajev. Objavljena je tudi volilna komisija.

Uradni list LR Slovenije št. 30 z dne 12. 9. prinaša Odlok o sklicanju Ljudske skupščine LRS ter odloke ljudskih odborov, Uradni list št. 31 z dne 18. 9. pa objavlja:

Zakon o spremembi ustavnega zakona o temeljni družbene in politične ureditve in o organih oblasti LRS; Zakon o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odločitvi ljudskih poslancev LRS; Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin; Zakon o spremembi zakona o razpisu volitev v zbor proizvajalcev okrajnih in mestnih ljudskih odborov; Odločba o imenovanju Republiške volilne komisije za volitve ljudskih poslancev za Ljudsko skupščino LRS in za volitve odborov ljudskih odborov v LRS.

Med odloki ljudskih odborov je objavljen tudi Odlok o spremembi odloka o dnevnicih za službena potovanja v okraju Kočevje.

Za „BELOKRANJKO“ je značilna kakovost in nizka cena

Ne, to niso tovarniški prostori, to so navadne kleti in druge luknje, kjer so razmeščeni pletiljski stroji invalidskega podjetja »Belokranjka« v Crnomlju. Pa še ti niso vsi pod eno streho, temveč v treh stavbah. O kakih zdravstveno zaščitnih pogojih v tako tesnih in neprimernih prostorih ne more biti govora. Tudi stroji niso vsled tega polno izkoriščeni. Vendar teko noč in dan v treh izmenah dela ob njih 47 članov malega kolektiva, ki se navzile navedenim težavam uspešno toče za obstoj podjetja ter si prizadeva, da ga še razširi. Geslo kolektiva, da hoče za dobro kvaliteto, bogato izbiro in nizko ceno zadovoljiti potrošnika, se ob delavski zavesti uspešno uveljavlja. Naročil je vsak dan več in že ni mogoče vsem ustreči.

Prenehanje načrtnega razdeljevanja surovin in proizvodnje je zapustilo podjetju negativne posledice. Delovne discipline skoraj niso poznali; treba je bilo misliti na osamosvojitve, na nove vrste izdelkov, na izboljšanje kvalitete in podobno.

Danes gre proizvodnja kljub objektivnim oviram uspešno naprej. Sedaj proizvajajo okrog 180 različnih predmetov: od otroških majic, moških pletenih srajc, vseh vrst in vzorcev puloverjev, kopalnih oblek, rut in šalov pa do okenzskih zavese in drugih predmetov. Okenzske zavese so začeli proizvajati šele v zadnjem času. Izdelujejo jih zaenkrat v šestih okusnih vzorcih. Meter 180 cm široke zavese stane okrog 750 din.

Zanimivo in hkrati značilno pa je, da se za proizvoznice podjetja ne zanimajo domača trgovska podjetja, to je v Crnomlju in Novem mestu, pač pa trgovska podjetja iz drugih krajev, ki so z izdelki navdve

zadovoljna. Spet žalostna resnica, da ne cenimo domačih izdelkov tako kakor tuje, čeprav so boljši in cenejši.

sprlo želje kolektiva, da razširi podjetje in omogoči polno izrabo strojev, so začeli razmišljati o gradnji novih, sodobnih tovarniških prostorov, kjer bi se pokazala vsa sposobnost in prizadevanost kolektiva. Kakor smo že poročali v našem listu, bo nova tovarna stala v Metliki. Ker so se že odločili za gradnjo, bodo s pomočjo okraja zgradili večje tovarniške objekte, kjer bo poleg pletiljskih strojev prostor za nekaj sto tkalških strojev, tako da bo nastala sodobna tovarna, ki bo zaposljevala 250 do 300 ljudi. Z gradnjo mislijo pričeti še to jesen, seveda, če bo denar. Gradnja tovarne je toliko pomembnejša, ker bo stala v bližini mesta Metlike, kjer je veliko proste delovne sile na obeh straneh Kolpe.

Na Dvoru je umrl Ivan Podoreh

V soboto 12. septembra je po dolgi in mučni bolezni umrl na Dvoru pri Žužemberku Ivan Podoreh, poslovođa kmetijske zadruge. Vedno je bil veder, nasmehjan ter šegav, čeprav ga je mučila huda zavratna bolezen. Bil je zelo priljubljen med družniki, ki ga bodo prav gotovo zelo pogrešali, kot ga bomo pogrešali vsi njegovi prijatelji. Bil je mož poštenja in pravi borec za procvit zadruge, ki je pod njegovim poslovanjem dobro napredovala.

Dragi Johan, veš, da si nas zapustil pregodaj; Tvoja smrt nas je hudo prizadela, posebno nas, tvoje iskrene tovarše, ki smo te še posebej cenili. Naj ti bo lahka domača zemlja!

S. H.

Partizan TELESNA VZGOJA

Kaj pravi kočevski PARTIZAN o atletiki na Dolenjskem

V Slovenskem poročevalcu z dne 6. t. m. daje pisec članka »Dolenjci se gibljejo« predlog za ustanovitev Atletičnega kluba Dolenjske, v katerem naj bi bili združeni atleti treh društev Partizanov.

O tem smo v društvu Partizan v Kočevju razmišljali ter prišli do zaključka, da ustanovitve kluba predloga ne bi smela trdnje osnove za razvoj atletike na Dolenjskem iz več razlogov. Vprašanja ki bi jih bilo težko rešiti so: kje imeti vodstvo in sedež kluba? Tehnični nadzor nad vajami bi bil zelo težaven, saj vsajani bi bili v oddaljenih krajih, a tudi finančno bi bile vprašane zase.

Prepričani pa smo, da je možno na dobri način, ki bodo z uspehom temeljevala v slovenski ligi. Zato nam bi ostanji odbori Partizanov ki imajo več možnosti kot mladje ljud, jih vedno žele za telesno vzgojo in jih usmerili v lahko atletiko. Vzemimo primer katerega koli okraja: možnosti so, da vsake najboljši atlet v fizikulturno društvo in jih nato vzgaja v uspešne tekmovalce. Na ta način bi imel lahko vsak okraj svoje ekipo ki bi odločujoče posevala v tekmovalca. Tako bi imeli na Dolenjskem tri moštva atletov v Partizanah. Ta moštva bi bila vezana na svoj kraj in bi bila pomembna za zanj tekmujejo. Tako bi se tudi preprečili spobeje v mestne klube, ki si jih privoščijo nekateri izredno dobri fizikulturniki šola da v domačem klubu nimajo možnosti izpopolnitve. Ometajo si raznih osebnih usodnosti in enorda še potovanje v inozemstvo.

Za množični šport smo zaradi zdravja in telesne izvornosti zelo prepričani, da bi športna društva iskala več v manjših fizikulturnih društvih naderajnih posameznikov, marveč naj jih pustijo v domačem društvu kot vzor in vzpodbudo ostalim. Le tako se bo telesna vzgoja na dolenjskem do delu razmahala. Andrej Arko.

Novomeške mladinke prvakinje LRS v odbojki za l. 1953

V nedeljo, 20. t. m. je bilo v Ljubljani odigrano odbojarsko prvenstvo mladink LRS na katerem so sodelovale tudi mladinke TVD Partizanov. Novo mesto v postavi: Fink Erna, Fink Vera, Robar Erna, Kozljevč Stanca, Pascolio Dita, Perca Cveta. Prijatelj Nuša in Uršič Sonja.

Prvakinje prvenstva so postale mladinke iz Novosa mesta ki so v priznanje zmage diplomirali v prebranih bokal Odbojarske zveze LRS za znanost proti ekipam Zeleničarja in Ilirije iz Ljubljane in ekipi iz Keravnika, ki se tekmovalna ni udeležila iz neznanega razlogov.

Prve so se srečale ljubljanske ekipe, kjer je zmazala ekipa Ilirienk z rezultatom 3:0. Nato so Novomeške mladinke premazale Zeleničarke s 3:0 (15:13, 15:13). Takoj nato se je odvijala finalna tekma Ilirije iz Ljubljane in TVD Partizan. Novo mesto kjer je zmazala ekipa iz Novosa mesta z rezultatom 3:1 (15:13, 15:13, 15:11). Prvi set te igre ni bil zanimiv, ker so Novomeške mladinke premazale svoje nasprotnice. Novomeške so izro zelo hitro in odločno prevladale in prvi set dobile v drugem setu so se Ilirjank zbrle odmorila nervozna in v zelo leni igri set dob'la. Tudi v tretjem setu je kazalo da bodo zmazale Ilirjank, ker se je pri mladinkah iz Novosa mesta pokazala utrujenost in delna nervoza.

Novomeške mladinke prvakinje LRS v odbojki za l. 1953

Rezultati jesenskega tekmovanja:

KK Luknja: 14 točk, podrih 2355 kegljev, KK Kmet: 14 točk, 2115 kegljev, KK Novoska: 12 točk, 2290 kegljev, KK Vseh de: 12 točk, 2276 kegljev, KK Dama: 8 točk, 2059 kegljev, KK Elekron: 6 točk, 1795 kegljev, KK Planka: 2 točki, 1842 kegljev itd.

Zenaki krožici: Dolenjka: 6 točk, 466 kegljev, KK Pionir: 4 točke, 441 kegljev, KK Majolika: 2 točki, 460 kegljev itd.

Najboljši kegljači vsega tekmovanja: Zevnik Roman (Novoska) 94 točk, podrih 310 kegljev, Mežaršič Viktor (Luknja) 80 t, 293 k., Vogč Riko (Luknja) 73 t, 279 k., Cigoj Riko (Luknja) 73 t, 265 k., Fiser Karel (Vseh de) 72 t, 251 kegljev, Marek Ljubo (Luknja) 71 točk, 262 kegljev in Jerančič Rudi (Kmet) 70 t, 243 k.

Zenaki: Jerman Slavka (Majolika) 31 točk in 80 podrih kegljev, Ljubi Anica (Pionir) 27 točk, 73 kegljev, Kovaric Anica (Dolenjka) 25 točk, 101 k., Plankova (Pionir) 22 t, 23 k., Barbo Berta (Majolika) 20 t, 87 k.

M. B.

Mali oglasi

PRODAM kopalno kad (lito), deške za pohištvo, psa z rodovnikom in nekaj orodja. — Suic, Prečna pri Novem mestu.

CENE, naznačene v oglasu GOSAD-a v zadnji številki Dolenjskega lista veljajo za nabiralce. — GOSAD - Novo mesto

LEPO NAGRADO dobi, kdor preskribi uredništvu Dolenjskega lista vezane letniške ali številke kompletnih letnikov DOLENJSKIH NOVIC! Dobro plačamo tudi ostale stare dolenjske časnike — Uredništvo Dolenjskega lista

PRODAM dva konja — prama, srednje velikosti, stara 5 let, ali zamenjam za vole. — Naslov v upravi lista.

Zvezna odbojarska liga

SD LOKOMOTIVA (Zagreb) : TVD PARTIZAN (Novo mesto) 3:1 (15:13, 15:10, 15:12)

SD MLADOST (Zagreb) : TVD PARTIZAN (Novo mesto) 3:0 (15:11, 15:12, 15:13)

Preteklo nedeljo so morali novomeški odbojkarji v borbo za točko na vroča zagrebška tla. Pričakovali smo da bodo našli fantje Lokomotivo na vsak način premagali v igri z mladostjo pa smo z gotovostjo računali na poraz. Toda naših odbojkarjev to nedeljo ni bilo poznati. Proti Lokomotivi so se v drugem nizu še resneko držali in z razmeroma dobro igro zmazali v ostalih pa je imel nasorotnik več od igre in prizadejal Partizanu občuten poraz.

Midlost je v veliki formi in je z našimi kaj hitro opravila. Nekaj odboje je z dobro igro nudil Partizan le v prvem nizu, nato pa je naglo pomislil na vasil bti. Po igri kakršno je nudil preteklo nedeljo Midlost, snatratno da bo tudi med finalisti za državne prvake favoriti.

V jesenskem delu odbojarskega tekmovanja preostane samo še tekma z ljubljanskim AOK, ki jo bo Partizan odigral prihodnje nedeljo na Loki.

Športne prireditve v Metliki

Na dan praznovanja desete obletnice ustanovitve XV. brigade so se zbrali v Metliki športniki iz Novosa mesta in Crnomlja. Zaradi dobrih atletskih tekmovanja odločila. Nastopili so le igralci odbojke in nocepetna. Dileki novomeške gimnazije so premagali moštvo iz Smečice z 2:0 in z letim rezultatom tudi moštvo sestavljeno iz Crnomljenov in Metličanov. V nocepetu so bili boljši Crnomljeni, ki so premagali mlada Novomečane z rezultatom 4:1. Športniki iz Kočevja in Keravnika niso prišli, čeprav so bili povabljeni.

CESTITAMO VSEM BORCEM, AKTIVISTOM IN INICIATORJEM NOV TER PO-ZDRAVLJAMO DESETO OBLETNICO KOČEVskega ZBORA SLOVENSkih ODPOSLANCEV!

KRONIKA NESREČ KOČEJVJE. Pri delu na krožni žagi si je obrezala dva prsta desne roke delavka Marija Stimac, doma iz Osilnice.

CRNOMELJ. Dijak Ivan Zupnik je pri fizikulturnem nastopu v Metliki padel in si zlomil desno nogo.

KRIZ PRI TREBNJEM. Pri obriranju siliv se je nabodel na trn in zaradi tega dobil zastreljenje na levi roki posestnikov sin Jože Kolenc.

DO PREKLICA sprejema vsi poverjeniki in vse knjižarne člane PRESERNOVE DRUŽBE. Pohitite z vpisom. Da ne boste ostali brez knjig Presernove družbe!

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE Kočevje

NAJODLOČNEJE OBOJAMO POHLEPO ITALIJSKEGA IMPERIALIZMA NO NASI ZEMLJI! ODLOČNO SMO PRIPRAVLJENI BRANITI VSAKO PED NASE ZEMLJE PRED VSAKOMUR, KI NAM BI JO HOTEL IZTRGATH!

Viktor Pirnat:

Padar Sipca in prijatelj Klun

Dolgo je že od tega. Po Dolenjskem se ni stekla železnica, zdravnik se poznali le po mestih, po deželi pa so zdravili ljudi in živino domači zdravnik ter ranocelniki in zobopedarji, padarji. Tudi Sipca je bil padar, znamenit ribniški dohtar.

Pa so ga opravičevali zanesli v Ljubljano, radovednost pa v gosposki hotel. Sklenil je, da bo jedel kot velika gospoda. Pokrtil je sedel za mizo in obsedel je tako, ker se je bal, da bi ostal klobut v Ljubljani, on pa bi hodil razgovor po Ribniški dolini. Natakur mu je predložil jedilni list. Važno je stredel Sipca vanj, razumel pa ni besedice. Tedaj je še nemščina gospodarila po Ljubljani, posebno po gosposkih hišah in po hotelih. Vedel je Sipca, čemu ta list, in da se ne pokaže neuk, je kar položil na eno vrsto prst, čes: to mi daje.

In je dobil fižol s kislim zeljem, kar mu je že doma skoraj iz zida gledalo.

Neznansko ga je to pogrelo, posebno ker je pri sosednji mizi obratol tolst gospod še bolj tolstega purana. Od samega počeljanja je se Sipca kar zmešilo pred očmi. Saj je imel doma purane in goske in piščeta in kokoši, pa je stara vse prodala, sama sta natapala pa krompir, žgance, fižol in zelje. Zdjaj naj si pa še v Ljubljani polni železce s to kisločo! — Kako je že zaklical debeli gospod? Repelet! Aha, tako se gotovo pravi po nemško pečenumu puranul Cast in slava! Poskusimo še mi, si je mislil. Pomignil je natakuru, pokazal na svoji pravi kroznik ter važno ukazal: »Repelet! Repelet!»

In ker se je tako mudilo, je imel že skoraj naslednji trenutek pred seboj spet zelje s fižolom.

Prekleti nemški jezik! Razdražen je bil Sipca, da je kar pjdružil po tleh. Pa je že prišel pikolo, obrisal in postavil na ogroženo mesto ličen mal pljuvalnik. Divje ga je gledal Sipca in čknil na drugo stran mize. Pikolo tja s cunjio in s pljuvalnikom. Sipca z glavo za njim.

»Pr maj duš, poba, če m' boš kej dougu nosu tisto šalco okul, bom pa rejs vajno pljuvalo, mu je za ... in postal nekaj žolčne kisline spet v nasprotni kot.

Z bivšimi vladarji imajo povsod težave

Francoska vlada je odstavila sultana Mohameda V., ki je delki ter šola učencev v gosposki v Maroku. Poslala ga je v izgnanstvo na otok Korziko v Sredozemskem morju. Francoski prefekt Korzike Savreux ima s pregnanim sultanom velike težave. Naselili se je v glavnih prostorih vladne palače, prefekt pa je moral s svojo družino v podstrešne sobe. Pa tudi drugače ima z agostome velike težave. Sultan Mohamed je namreč pripeljal s seboj dve ženi, eno priležnico, nekaj plešalk, dva sinova, štiri hčerke in tri uslužbenice. Prefekt Savreux mora najti stavbo za sultana, ki bo imela najmanj 50 sob.

Oderuh ameriške mere

Lastnik hiš v New Yorku, Bernard Lamstein bo moral vrniti najemnikom stanovanj 30.000 dolarjev, ker jih je z najemninami preveč odril. Poleg tega mora plačati še 15.000 dolarjev kazni, tri leta zapora pa so mu spregledali.

LOJZE ZUPANC: VELIKI DNEVI Povest

In lepca dne so Dobravčani ob belem dnevu videli partizansko brigado, ki je prepevajčo korakala skozi vas.

Se isti večer so počile partizanske puške nekje pri Metliki, pri Gradcu, pod Kučarjem. Partizani so fašistom plačevali kri za kri. Dnevi maščevanja so se posej vrstili drug za drugim. Vsak dan so pokale partizanske puške, vsake večer so partizanske brozestrelke lajale v sovražne bunkerje, kjer so se skrivale posadke tujih vojakov. Vsak dan so imeli partizani več orožja, ki so ga v bojih zaplenili sovražniki. Vsak dan so leteli v zrak podminirani mostovi in železniške tračnice.

Bili so velik dnevi! Dnevi maščevanja za trpljenje, kri, ropanje, ubijanje in solze, ki so jih fašisti prinesli našemu ljudstvu na konicah bajonetov, na tankih, topovih in letalih.

Ljudje so se oddahnili. Oči so jim zasijale v svetlešem blesku.

Ribniške zgodbe

Plačal je svoja dva porcijona in svoj firkelec in odšel je take volje, da bi se bil z vsem svetom skregal. Kolovratil je po mestnih ulicah in se nazadnje znel pred gostilno, ki je bila bolj podobna vaški kot mestni štiriji. Zavil je notri.

V kotu za mizo sta bila dva pivca posebno glasna. Ravna sta menda stare račune in vino jima je pomagalo. Silila sta drug v drugega in si grozila z žlicami. Sosed ju je skušal miriti, pa se je sam tako razvel, da je kar drdralo iz njega.

»Oče, ali vi zmeraj jecljate?«, ga pobara eden od razgrajčev.

»O ne, sssamo takrat, kadar go-go-govorim!«, se je glasil odgovor, ki je še mrkemu Sipci zjasnil nagubano čelo.

Prisedel je k njim in s svojo ribniško zgovornostjo, ki jim ni pustila do sapa, jih je kmalu imel pri židani volji. Marsikatero brijtno so uganili. Sipca je govoril, da je bil ves slinast. Pa so možaki hoteli slišati še ono o Miklovem Janecu, Cenetovemu Pepetu in Petelinovem Korlenu, treh ribniških patronih, kako so študirali v Ljubljani. Ker je bila storija predolga

in je Sipco že lovil čas, jim je povedal le ono o svojih sosedih Kočevarjih, kako je mati silila sinka v cerkev.

»Hanzl, pejt (k) maš!, mu je rekla.

Hanzl rejs šla maš. Sedla (v) klop, pa maša že miniv, fajmošter že likof piv...

S počto se je Sipca drugo jutro cijazil proti domu. Tam ga je že čakal njegov prijatelj Tomaž in brž sta se zmenila za zvečer. Le koliko si bosta imela povedati Sipca in Tomaž, ribniška dvojčka!

Tomaž Klun, desna roka padarja Sipca, je bil firma zase. Pamer je imel nabrušeno in jezik špičast, srce pa dobro in pošteno dušo. Bil je dobičniški kot se jih našli je tam doli pod Okamenelimi svati.

V tistih časih so morali vsi Ribničani vsako leto v farovž k izpraševanju. Tomaž pa je bolj obratjal štarijo kot farovž in se je župnik vedno izmikal. Nazadnje pa ga je fajmošter le vjel in hočeč, nočeč, moral je v farovž k izpraševanju.

»No, Tomaž, pa mi povej, kakšna je sveta katoliška cerkev!«, se prične izpraševanje.

»Naša svetega Stefana je rujava, svetega Franciška je rdeča, druge so pa vse bele.«

»Kako se pripravljajš k spovedi?«

»Kot drugi. Ob zidu se ripsam do spovednice, to je vsa priprav.«

»Koliko je šest resnic?«

»Ne vem.«

»Saj ti povem, da jih je šest!«

»Dost jih je, gospod, če jih je šest!«

»Kam je šel Kristus, ko je bil dvanajst let star?«

»I kam, v trinajstro leto!«

»Veš, Tomaž, še nekaj ti moram položiti na srce. Svojo ženo moraš spoštovati in rad imeti, ne pa zmeraj preklinjati nad njo! Ali ne veš, kaj je rekel sveti Pavel v svojih listih, da se mora ženo ljubiti in spoštovati?«

»Ja, gospod, ko bi bil imel sveti Pavel mojo babo, bi bil drugače pisal. Kaj bo on govoril o ženskah, ko je bil samec, jaz imam pa že tretjo! Bom pa jaz vendar bolj vedel kot on! Ta je bosala!«

In je pustil spraševanje in je odšel...

Dolgo že ne tlačita prijatelja več ribniške zemlje, spojila sta se že z njo, spomin nanju pa še živi in bo živel, dokler ne ugasne tudi ribniška šegavost.

Leta 1903 - 249, leta 1953 - 698 dijakov

1. oktobra 1903 so poročale »Dolenjske novice«:

»... Na c. kr. višji gimnazij v Novem mestu je letos 249 dijakov, in sicer v I. razredu 56, v II. 32, III. 37, IV. 37, V. 22, VI. 19, VII. 16 in v VIII. 30.«

50 let kasneje moramo kot kronisti zapisati:

V jeseni 1953 se je vpisalo v novomeško gimnazijo 698 dijakov in dijakinj. Izmed teh je v 6 oddelkih I. razreda 215 dijakov, v 4 oddelkih II. razreda 135, v 3 oddelkih III. razreda 95, v 2 oddelkih IV. razreda 73, v 2 oddelkih V. razreda 60, v 2 oddelkih VI. razreda 52, v 2 oddelkih VII. razreda 44 in v VIII. razredu 24 dijakov.

Skupno je letos v 22 oddelkih 335 dijakov in 363 dijakinj. Po 50 letih je torej trikrat več oddelkov in skoraj trikrat toliko dijakov kot leta 1903 — vse pa prav v isti stavbi kot pred pol stoletjem...

Mislimo, da komentar k tem številkam ni potreben. Zaradi izredno visokega števila novovpisanih dijakov imajo v gimnazij pouk dopolnjen in popoln. Osvoboditev je na široko odprla vrata naših šol ukaželetni mladini. Iz leta v leto narasča število dijakstva v Novem mestu. Zahtevne časa postavljajo pred nas vprašanje: kako bo s prostori čez nekaj let?

Podoben je problem osnovne šole oz. novomeškega učiteljskega doma, v kateri naj bi

Pet otrok se je zadušilo v stari hladilnici

Družino Hallman v ameriškem mestu West Memphis je zadel velika in nenavadna nesreča. Pet otrok od starosti dveh do devetih let je med igro zlezlo v staro, nerabno hladilnico. Vrata za njimi so se zaprla ter zapahnila in vseh pet otrok se je zadušilo. Našli so jih šele po treh urah iskanja.

Za 50 dolarjev je ubil človeka

Bivša žena Charlesa Vauhna iz Chicaga, ki je poročena z močevim nečakom, je naprosila nekoga 19-letnega Samuela Wagnerja, naj ubije njenega bivšega moža, za kar mu je obljubila 50 dolarjev. Najeti morilec je dejanje tudi izvršil in 54-letnega Charlesa obsedel v klet. Ob zločinca sta dejanje že priznala.

tekel pouk osnovne šole, se stiskajo: učiteljske s 7 oddelki in 204 dijaki, osnovna šola z 11 oddelki, v katerih je 346 otrok, vajeniška šola trgovske stroke s 101 učencem in 5 oddelki ter šola učencev v gosposki razredu z 12 oddelki in 180 učencev. 831 učencev si podaja ključke razredov. Da je pouk zaradi prenatrpanosti močno oviran, ni treba posebej poudarjati. V stavbi se nahaja poleg teh ustanov še Glasbena šola in Študijska knjižnica Mirana Jarca s 40.000 knjigami — ne precepljivim bogastvom, ki pa je začelo v nekaterih sobah zaradi neprimernih pogojev ze

— plesneti. Ker knjižnica nima dovolj prostora, mora položati nove dragocene knjige (ki jih dobiva kot obveznostne izvide brezplačno) na tla in zasilne police po hodnikih. Vprašanje graditve novega šolskega poslopja v Novem mestu postaja neodločljiva nujnost. Po statističnih podatkih bo vpis v osnovno šolo in v gimnazijo prihodnje leto še večji kot je bil letos. Še sedaj gre stiskanje s prostori na škodo učenja. V bližnji bodočnosti bom v Novem mestu postavljeno pred neresljive šolske probleme, če jih ne bomo začeli takoj odločno reševati.

Don Gennaro je izgnal osem hudičev iz mladega dekleta

»Don Gennaro Laurora, župnik v Cascini Amati, vas nedaleč od Milana, je vodil divjo, naravnost epsko borbo s celo legijo hudičev, ki so se vgnezdili v telesu neke Ernestine Taddeo, levo razvitega dekleta 17 let. Zdravniki so jo dolejš imeli za histerično epileptičarico, zdravil jo jo več mesecev, toda brez uspeha. Ko je njena mati videla, da vse skupaj nič ne pomaga, je pomislila, da bi ji morda pomagala vera, prepričana, in to ne brez razloga, da je treba bolezen njene hčerke zdraviti z blagoslovljeno vodo, ne pa s tabletami in injekcijami.

Ko so Don Gennaro pojasnili primer, ni odrekal pomoči. Na to pa ni pristal samo zato, ker je hotel izgovoriti točno osem hudičev, in to tistih najhujših, ki so se vgnezdili v telesu dekletke, marveč tudi zato, ker je smatral, da blagoslovljena voda ne more nikomur škoditi, nasprotno pa je mnogim koristna, če so bolniki zares verjeli.

Obsedeno Ernestino so pripeljali v cerkev. Don Gennaro je oblekel cerkvena oblačila ter začel iz njenega telesa izganjati hudiče. Cim je napravil v zraku znamenje križa ter izrekel besedo »Vade retro...«, je dekletko začelo najprej čmrliti, zatem je padlo na tla; popadli so jo krči, premetavala se je in kričala strašne besede, ki jih ni mogel skozi njo izgovorjati nihče drug kot kak hudič. Kasneje se je ugotovilo, da je to bil Astaroth, eden glavnih med peklenjskimi hudiči. Nato se je Ernestina vendarle umirila in znova dobila nekaj barve v li-

ce. Mislil so, da je demon res izgnan in da je zdaj vse v redu. Toda čez nekaj minut so jo znova popadli krči, ki so bili še močnejši od prejšnjih.

To je bil očiten znak, da se je začel javljati nov demon, močnejši od prvega, ki je bil izgnan. Bil je, kot se je kasneje izvedelo, sam Belcebub. Don Gennario je vztrajno molil ter škropil z blagoslovljeno vodo, nakar je bil končno tudi ta strašni demon izgnan.

Tedaj je Ernestina šla domov, niso pa minili trije ali štiri dnevi, ko se je spet vrnila v cerkev, ker so se začeli v njej javljati novi hudiči, namreč tisti, ki so še ostali v njenem telesu, potem ko sta bila izgnana prva dva. Ko je začel Don Gennario škropiti z blagoslovljeno vodo, so začeli tako močno izražati svojo jezo, da je vse tako kazalo, kot da bodo dekletko nenostavno raztrgali. Najodpornější in najglasnejši je bil Lucifer. Da je šlo prav zanj, princa vseh hudičev, je bilo razvidno iz tega, ker se je začel ves prizadeti od vztrajnega duhovnikovega blagoslovljanja in škropljenja z blagoslovljeno vodo, z duhovnikom kregati, in to v latinskem jeziku, pri čemer je citiral razne tekste tako jasno in razločno, da je moral vsakdo razumeti, da tega ne govori mlada kmetica, marveč sam Lucifer, ki se ni dal izgnati. Vendar je moral pred don Gennarom tudi Lucifer kapitulirati. Zapustil je telo obsedene Ernestine, preden pa je to storil, je še enkrat na zelo zanimiv način izrazil svoje globoko ogorčenje.

ORTNEK - novo dolenjsko letovišče

Priradni pogoji za razvoj turizma na Kočevskem so dani v polni meri. Prostrani gozdovi, tolmuni in senožeti, bele ceste, gozdne jase — vse to prav nič ne zaostaja za Gorenjsko po naravnih krasotah. Naša skromnost naj ne bo vzrok, da bi teh prirodnih darov ne izkoriščali v počitek in oddih delovnemu ljudstvu! Naša zemlja, prepejana z znojem tlačanov in s krvjo zavednih bočev, vabi delovne ljudi, da si prav tu oddahnjejo po napornem delu.

Ko se pelješ iz Ljubljane proti Kočevju, uzreš levo od postaje Ortnek veliko zgradbo — hotel Ortnek. Pred hotelom je lep park z najrazličnejšim drevjem. Smreke, jelke in ciprese se košatijo ob lipi, platani in gabru. Skozi park žubori potoček; tu se res lahko odpociješ.

Za hotelom je prijeten smrekov gozd. Skozi vodj ceste na Velike Poljane. Ustno izročilo pripoveduje, kako so nekoč tlačani — mladi fantje — nosili grajske gospodične na pol ure oddaljeni grad, katerega razvaline so še danes vidne. Blizu so rojstni kraji Trubarja, Levstika in Stritarja. Malo dalje — in že si v rojstni vasi narodnega heroja Majde Silc.

Prijatelj lova se bodo tu dobro počutili, saj zlahka divjadi ni malo. Pozimi bodo v okolici Ortneka odlična smučišča za tek, smuk in slalom. Potrebno pa je do takrat zgraditi primerno skakalnico, ki bo privabila marsikatero ljubitelja zimskega športa.

Požar povzročil 35 milijonov dolarjev škode

V tovarni družbe General Motors v Detroitu (ZDA) je vled eksplozije nastal požar, ki je povzročil nad 35 milijonov dolarjev (10 milijard dinarjev) škode. 3.500 delavcev so komaj rešili iz gorečice tovarne, k sreči pa sta bili le dve smrtni žrtvi.

Pogled na hotel v Ortneku

Hotel so odprli 15. avgusta. Prvi gostje smo si ob dobri hrani, mirmem vzdušju in prijetnih izprehodih nabrali novih moči za leto. Če se nisi bil na dopustu, pojdi v Ortnek, kjer imaš 60% popusta. Ne bo ti žal!

Mnogi še nočejo razumeti, da je turizem prav tako panoga gospodarstva kot so živinoreja, sadjarstvo in predelava lesa. Več razumevanja in dobre volje, da nam voz ne bo občil na strmini!

Leta, v katerih mladina naše države najpogosteje sklepa zakone

Verjetno težko pogrešate koticke, kjer smo vam prej, ko je list izhajal na več straneh, povedali, kdo vse se je poročil. Zato vam bomo tokrat postregli s številkami, ki vas bodo zanimale. Nekajkrat smo že pisali o tem, v kateri življenjski dobi se ljudje poslavljajo od sveta in katere bolezni jih najpogosteje pobirajo. Danes pa vam prvele prinašamo nekaj števil, ki povedo, kdaj v življenju se ljudje v naši državi najraje zvežejo.

Po podatkih iz matičnih uradov za leto 1950 in 1951 stopijo pri nas možki v zakonski stan najpogosteje v 23. in 24. letu, dekleta pa v 19. in 20. letu. Ker sklepajo zakone na deželi po povsem drugih običajih kot v mestu, so te številke močno različne na vasi in v mestu. Tako ugotavljajo, da se vaški mladeži bolj smudijo; fantje se oženijo običajno v razdobju od 19 do 20 let, dekleta pa že z 18. in 19. letom. Pri mestnem prebivalstvu se kaže sprememba le pri dekletih, ki se omože v 21. in 22. letu, to je nekoliko kasneje kot je povprečje je omožitev za našo deželo.

Moški se najpogosteje oženijo v južni Srbiji, na Kosovem ter v Metohiji, najkasneje pa v Sloveniji. Ni težko uganiti, da hočejo tako socialne razmere. Večina slovenskega prebivalstva sestavljajo delavci in namestenci, ki so, kakor vemo, s godni za ženitev šele potem, ko končajo šolanje ali pa se izuče kake obrti. Drugače pa je v zaostalejših predelih naše domovine, kjer tvori pretežno večino prebivalstva kmečki

Nekaj okroglih

Pomenljiv odgovor
»Tovarišica, nočej se mi je sanjalo, da sem vas zasobil. Kaj neki pomenijo te sanje?«
»Vsekakor so vam opomin, da bodite zdaj, ko čujete, pametnejši!«

Starost
Sodnik: »Priča, koliko ste stara?«
Priča: »Star sem — «
Sodnik: »Nu le pohitite, kajti vsako minuto ste starejši.«

*
»Tako, tako, vi bi radi postali moj zet?«
»To ravno ne, pač pa bi rad dobil za ženo vašo hčer.«

Anekdotična
»Samo dve nesreči poznam,« je dejal francoski pisatelj Aleksander Dumas v neki prijateljski družbi, »nesreči, ki sta za človeka res neznosni: bolezen...«

»In smrt?« ga je prekinil neki prijatelj.
»Ne smrt ni nesreča, ker pomeni konec vseh nesreč: bolezen in beda sta najbolj neznosni nesreči.«

Misli
Pri vsakem človeškem delu je važno to: pot do smotra je več nego smoter sam.

Komur je do tega, da si pridobi moč nad ljudmi, naj gleda, da ne uporabi sile. Na ta način bi si ljudi odtujili. Vsako nasilje, tudi nasilje v ljubezni, ima za posledico, da se mu skuša odtegniti.

IZ METLIKE
Metliški Dijski dom še vedno ni dograjen. V stavbo, ki je bila v surovem pod streho že pred zadnjo vojno, so letos investirali 3 milijone dinarjev. Za dokončano dograditve je potrebno še nadaljnjih 4 in pol milijona dinarjev. Metličani upajo, da se bo občinskemu gospodarstvenemu odboru posrečilo dobiti tudi ta denar, tako da bi vsaj na zimo dijaki mogli preseliti v novo poslopje.

Na Glavici nad Bušinjno vasjo so pričeli graditi nov velik vodovodni zbirališč, ki bo dajal vodo Suhorju in ostalim vsem pod Gorjanci. Za predel dobiva v suši vodo le iz karnice. Ker bo vodovod služil tudi nekaterim hrvatskim vsem, je LR Hrvatska prispevala 1.700.000 dinarjev, medtem ko nosita glavne stroške črnomeljki okraj in naša republika.

Izvršni svet Slovenije je dal denarna sredstva za popravilo osnovne šole v Dragah in za cestno Dole-Drage. Stroški bodo znesli okoli 5 milijonov dinarjev.

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

ZA ZABAVO

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nikar se ne boj, tega poznam! Lani me je dvakrat zgršila!«

»Nismo sami,« so se rahlo nasmihali in šepetali te besede kakor najsvetejših molitev. »Nismo sami! Z nami so partizani.«
Stari dobavski kovač je oživel, ko je prvič zagledal partizane. Oči so mu poblikavale v veselju, ki je do vrha napolnilo njegovo dušo in srce. Nič več ni mislil na srečanje z Bastianijem.
Ah, saj res! Bastianija in karabinerjev že tri tedne ni bilo v vas. Zdjaj je bila pot v Dobravice nevarna za maloštevilno karabinersko patroljo in za Bastianija. Kovač se je že veselil, da fašistov ne bo več v Dobravice. Pozabil je na Bastianija.
Ali pa je tudi Bastianij pozabil na dobavškega kovača in njegovo pesem, njegovo partizansko pesem? Oh, ni pozabil! Še istega večera, ko se je vrnil iz Dobravice v Gradec, je napisal ovadbo in obtožil kovača. Zdjaj je čakal, kaj bo odgovoril okrajni fašistični glavar. Čakal je ko pajek v mreži. Njemu se ni mudilo. Zanj je delal čas.
Dobavški otroci niso več hodili v šolo. Nekega dne so prišli v vas partizani, z njimi pa je prišla tudi mlada partizanka.
»Nič več ne boste hodili v šolo k italijanskim uram,« so rekli partizani. »Tukaj imate učiteljico, ki vas bo učila samo v materinem jeziku.«

In so pokazali na smejočo se partizanko, ki je posej vsak drugi dan prihajala iz Velike loze v vas in učila dobavške otroke v Zugljevem podu, kjer so si uredili skromno, a prijetno učilnico. Starihova Danica je od veselja stekla vsak dan pred poukom k novi učiteljici in jo objela.
Tako so Dobravice z Veliko lozo postale osvobodeno ozemlje.
Zares osvobodjeno? Popolnoma?
Ah, včasih so partizani le moralno oditi tudi drugam. Proti Gorjancem in proti Kolpi. Tudi tamkaj so se morali boriti. Fašistične posadke so se kakor strupene gobe razrastle po vsej Belj krajini. Povsod so živeli ljudje, zasluženi vaščani, ki so trpeli vsled nasilja fašistov. Povsod so živeli v upanju, da bo tudi za njih vstal velik dan, ko bodo prišli partizani in pregnali posadko tujih vojakov iz vasi.
Kadar so partizani odšli iz Velike loze, so Dobravčani ostali za nekaj dni sami. Razen starega kovača pravzaprav niti en vaščan ni točno vedel, kje se partizani zadržujejo v Veliki lozi, kje je njihov položaj. Stari Mike pa je znal molčati kakor grob. Vsi vaščani pa so videli partizane, kadar so se ob mraku zdaj s te, zdaj z one smeri naptili skozi vas na nočni pohod, v boj proti fašističnim gnezdom.

Vedeli so, da gredo hrabri borci maščevati krivice in trpljenje, ki so ga surov